IHP Enschede 2026-2055

Integraal huisvestingsplan Onderwijs

Opdrachtgever
Gemeente Enschede

Datum
4 juli 2025

Project
Herijking IHP Enschede

Referentie
1650906-0072.0.1

Auteur(s)
de heer ir. B.G. Verkerk - HEVO B.V.
mevrouw ir. I.L. van der Toorn - HEVO B.V.

Inhoudsopgave

1.	**Inleiding**	**4**
1.1.	Aanleiding	4
1.2.	Doelstelling beleidsrijk IHP	4
1.3.	Aanpak IHP 2026-2055	4
2.	**Onderwijs in de gemeente Enschede**	**5**
2.1.	Primair onderwijs (PO)	5
2.2.	Speciaal Basisonderwijs (SBO)	5
2.3.	Voortgezet onderwijs (VO)	5
2.4.	(Voortgezet) speciaal onderwijs (V)SO	6
2.5.	Bewegingsonderwijs	6
3.	**Inhoudelijke beleidskaders**	**7**
3.1.	Lokaal Educatieve Agenda (LEA)	7
3.2.	Verbinden met de maatschappelijke opgave	7
3.3.	Wettelijk kader	7
3.4.	Divers en Duurzaam Onderwijslandschap	8
3.5.	Samenwerking schoolbesturen	8
3.6.	Aanbod en spreiding	10
3.7.	Kwaliteit en duurzaamheid	11
3.8.	Renovatie en vervangende nieuwbouw	11
3.9.	Gezamenlijke regie IHP	12
4.	**Analyse en uitgangspunten**	**13**
4.1.	Leerlingenaantal	13
4.2.	Ruimtebehoefte bepaling	13
4.3.	Dislocaties en nevenvestigingen	13
4.4.	Analyse gebouwenbestand	14
4.5.	Lopende projecten	14
4.6.	Duurzaam scholenlandschap	14
4.7.	Bewegingsonderwijs	14
4.8.	Kinderopvang	14
5.	**Programmering**	**15**
5.1.	Inleiding	15
5.2.	Centrum	16
5.3.	Twekkelerveld	17
5.4.	Enschede noord	18
5.5.	Lonneker	19
5.6.	Enschede oost	20
5.7.	Esmarke/Glanerbrug	21
5.8.	Diekman/Hogeland	22
5.9.	Helmerhoek	23
5.10.	Wesselerbrink	24
5.11.	Stroinkslanden	25
5.12.	Enschede west	26
5.13.	Boekelo/Usselo	27
5.14.	Integrale programmering	28
6.	**Financiële doorrekening**	**29**
6.1.	Inleiding	29
6.2.	Kwaliteit	29
6.3.	Kosten	29
6.4.	Budget	30
6.5.	Overige financiële uitgangspunten	32
7.	**Vervolg**	**33**
7.1.	Inleiding	33
7.2.	Bestuursopdracht IHP en stedelijke opgaven	33
7.3.	Uitvoeringsprogramma	33
7.4.	Haalbaarheidsonderzoek	34
7.5.	Aanpassingen bij wijzigingen wet- en regelgeving	35
7.6.	Verordening aanpassen	35

BIJLAGEN **36**
Bijlage 1: Gebouwenbestand onderwijs en bewegingsonderwijs 37
Bijlage 2: Wettelijke beleidskaders 39
Bijlage 3: Criteria voor prioritering in de programmering 42
Bijlage 4: Prognose vergelijking 44
Bijlage 5: Kwaliteitskader IHP Enschede 46
Bijlage 6: Kostenkengetal per onderwijssector 47
Bijlage 7: Investeringsplanning opgaven IHP 49
Bijlage 8: Demarcatielijst 53

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

In 2020 is het eerste Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2021-2055 vastgesteld. Dit voorliggende IHP borduurt hier op voort en neemt zowel de ontwikkelingen van de afgelopen jaren als de toekomstige mee. Zo zijn er schoolbesturen die een nieuwe visie op het toekomstig gewenste scholenlandschap ontwikkelt hebben en zijn er nieuwe onderwijsconcepten uitgerold over de stad.

Met het IHP wil de gemeente samen met de schoolbesturen investeren in toekomstbestendige onderwijshuisvesting die bijdraagt aan een leefomgeving die sociaal, leefbaar, duurzaam, gezond en klimaatbestendig is. Onderwijshuisvesting is een fundamentele schakel voor de volgende generatie.

Het duurzaamheidsbegrip gaat in dit IHP verder dan alleen energiebesparing: er wordt ingezet op gezonde, toekomstbestendige, exploitatievriendelijke, multifunctionele én energieneutrale schoolgebouwen. Daarbij is de verbinding met de maatschappij van belang: onderwijs is bij uitstek wijk- of gebiedsgericht en speelt in op maatschappelijke ontwikkelingen.

1.2. Doelstelling beleidsrijk IHP

Dit beleidsrijke IHP heeft tot doel scholen voor primair (PO), voortgezet (VO) en (voorgezet) speciaal onderwijs ((V)SO) de komende 30 jaar te vernieuwen en tegelijkertijd te verduurzamen. Dit is noodzakelijk omdat circa 70% van de ruim 80 schoolgebouwen dateert van voor 1985 en daarmee 40 jaar of ouder is.

Met de (ver)nieuwbouw van de scholen worden kansen gezien voor het verwezenlijken van bredere stedelijke en maatschappelijke doelstellingen. Bijvoorbeeld het verbeteren van de infrastructuur, de ruimtelijke inrichting en/of sociale voorzieningen. Alle vier de strategische opgaven van de gemeente Enschede worden geraakt: Inclusief, Groen en duurzaam, Aantrekkelijk en Open Enschede.

Goed onderwijs in passende gebouwen moet zorgen voor kansengelijkheid. In het Coalitieakkoord 2022-2026 wordt het volgende aangegeven: “Om te stimuleren en te faciliteren dat iedereen zijn of haar eigen talenten optimaal benut willen wij de (sociale) basisvoorzieningen in de stadsdelen en wijken en dorpen versterken. Elk kind heeft talent ongeacht het onderwijsniveau. Vaak gaat het ontwikkelen en uitbouwen van vaardigheden vanzelf. Soms is ondersteuning nodig. Zo krijgt ieder kind kansen om het talent maximaal te ontplooien. Om kinderen een goede start te geven is voor- en naschoolse educatie van belang”.

De gemeente laat zien op welke wijze zij haar wettelijke zorgplicht voor voldoende adequate schoolgebouwen wenst in te vullen. Het IHP:

- Stelt de gemeente en schoolbesturen in staat om op korte en lange termijn strategische keuzes te maken en proactief beleid te voeren.
- Biedt een meerjarenperspectief waarop het eigen (investerings-)beleid kan worden afgestemd.
- Vormt het beleidskader voor het onderwijshuisvestingsbeleid voor de periode 2025-2055. Het IHP wordt elke 5 jaar herijkt, zodat het beleidskader blijft aansluiten bij de vragen en behoeften van dat moment. Daarnaast wordt elk jaar de programmering gemonitord en bekrachtigd in het bestuurlijk overleg (OOGO) middels het Programma en Overzicht.

1.3. Aanpak IHP 2026-2055

Het IHP 2021-2055 is destijds opgesteld door het adviesbureau HEVO en door het College vastgesteld in 2020. HEVO heeft in 2024 vanuit de afdeling Onderwijshuisvesting de opdracht gekregen het IHP te herijken. Dit voorliggende IHP kent een nieuwe programmering voor de periode 2026 tot en met 2055. In het IHP worden de uitkomsten van het traject Scholenlandschap meegenomen. Binnen dit traject hebben Consent, SKOE en VCO hun visie op het toekomstige scholenlandschap uitgewerkt met als doel het aantal scholen onder de opheffingsnorm terug te brengen.

Het IHP is samen met de schoolbesturen opgesteld. Daarbij is onderscheid gemaakt naar een werkgroep met huisvestingsmedewerkers van de schoolbesturen en het bestuurlijke overleg (OOGO). In de werkgroep zijn de uitgangspunten verkend, de kansen en knelpunten zijn in beeld gebracht en er is toegewerkt naar een nieuwe programmering. In het bestuurlijke overleg zijn de voorstellen besproken en het voorliggende rapport vastgesteld.

2. Onderwijs in de gemeente Enschede

Dit hoofdstuk geeft weer hoeveel scholen en leerlingen er zijn in het basisonderwijs, het speciaal basisonderwijs, het speciaal (voortgezet) onderwijs en het voortgezet onderwijs in Enschede. De leerlingen aantallen zijn op basis van de telling van 01-10-2024 conform opgave van de schoolbesturen. In **bijlage 1** staat het totale gebouwenbestand weergegeven.

2.1. Primair onderwijs (PO)

Het scholenlandschap van de gemeente Enschede voor het PO is divers. Er zijn in totaal 7 schoolbesturen met in totaal 63 schoollocaties. Ze verzorgen het onderwijs voor 11.356 leerlingen.

Schoolbestuur	Aantal locaties	Leerlingen aantal	Leerlingen %
Consent	30	5.207	46%
SKOE	18	3.727	33%
VCO	9	1.529	13%
Hannah	2	254	2%
ESV	1	210	2%
SIMON	2	322	3%
Athena	1	107	1%
Totaal	**63**	**11.356**	**100%**

Figuur 2-1 Onderwijs aanbod PO

Onderstaande locaties worden gehuurd van woningcorporaties: Anna van Buren (VCO), Roombeek (Consent), De Uitvinding (Consent), Harry Bannink (Consent), De Kubus (SKOE), De Windroos (SKOE). Aan deze locaties zijn langdurige huurcontracten verbonden waardoor ze geen onderdeel zijn van het IHP.

2.2. Speciaal Basisonderwijs (SBO)

Het SBO in de gemeente Enschede wordt aangeboden door twee schoolbesturen. Deze schoolbesturen bieden onderwijs aan circa 440 leerlingen verdeeld over 3 locaties.

Schoolbestuur	Aantal locaties	Leerlingen aantal	Leerlingen %
Consent	2	231	53%
SKOE	1	205	47%
Totaal	15	436	100%

Figuur 2-2 Onderwijs aanbod SBO

2.3. Voortgezet onderwijs (VO)

Binnen het VO zijn er drie schoolbesturen werkzaam die tezamen verantwoordelijk zijn voor het onderwijs van 7.798 leerlingen.

Schoolbestuur	Aantal locaties	Leerlingen aantal	Leerlingen %
Bonhoeffer	5	3.693	47%
HSL	9	3.923	50%
Greijdanus	1	182	2%
Totaal	**15**	**7.798**	**100%**

Figuur 2-3 Onderwijs aanbod VO

Het Middelbaar Beroeps Onderwijs (MBO), Zone college en het ROC vallen niet onder de wetteljike taak van de gemeente en zijn daardoor geen onderdeel van het IHP.

2.4. (Voortgezet) speciaal onderwijs (V)SO

Het (V)SO in de gemeente Enschede wordt aangeboden door twee schoolbesturen. De schoolbesturen bieden onderwijs aan circa 1.200 leerlingen verdeeld over 7 locaties. Het gaat om zowel basisschoolleerlingen (4-12 jaar) als om leerlingen met een leeftijd voor het voortgezet onderwijs (12-20 jaar). Op dit moment zijn er in Enschede de volgende clusters binnen het (V)SO aanwezig:

- Cluster 2: dove en slechthorende kinderen en kinderen met een taal/spraakprobleem
- Cluster 3: motorisch gehandicapte, verstandelijk gehandicapte en langdurig zieke kinderen
- Cluster 4: kinderen met psychische stoornissen en gedragsproblemen.

Schoolbestuur	Aantal locaties	Leerlingen aantal	Leerlingen %
Attendiz	5	951	79%
Kentalis	2	258	21%
Totaal	**8**	**1.209**	**100%**

Figuur 2-4 Onderwijs aanbod (V)SO

2.5. Bewegingsonderwijs

Zie **bijlage 1** voor een overzicht van de gymzalen, sporthallen en sportzalen waar bewegingsonderwijs wordt gegeven. In totaal zijn er 31 sportaccommodaties in eigendom van het Vastgoedbedrijf Enschede. Daarnaast huurt de gemeente een aantal locaties van externen en zijn er nog 20 sportaccommodaties die in eigendom van de scholen zelf zijn.

3. Inhoudelijke beleidskaders

Dit hoofdstuk beschrijft de beleidskaders en ambities van de gemeente en de schoolbesturen op het gebied van onderwijs en onderwijshuisvesting.

3.1. Lokaal Educatieve Agenda (LEA)

De schoolbesturen en hun samenwerkingspartners hebben tot doel om kinderen in Enschede en omstreken de best mogelijke kansen te bieden in hun ontwikkeling en voorbereiding op de toekomst. Het versterken van kansengelijkheid in Enschede is het centrale thema in de Lokaal Educatieve Agenda 2023-2026. Er wordt geïnvesteerd op plekken waar de kwetsbaarheid het grootst is.

Het onderwijsaanbod is voortdurend in beweging en ontwikkeling. Veranderingen in onderwijsvisies en –concepten en samenwerkingen maken ook dat steeds meer flexibiliteit gevraagd wordt van de scholen en hun schoolgebouwen om hier op in te kunnen spelen. Voor een toekomstbestendig scholenlandschap in Enschede is het dan ook van cruciaal belang dat de schoolgebouwen flexibel zijn in het gebruik, om goed op de veranderingen in te kunnen spelen. In het PO wordt gezorgd voor een doorgaande lijn met de kinderopvang. Bij een nieuwe kindcentrum heeft de kinderopvang een eigen plek in of nabij het complex, zodat de nabijheid van kinderopvang ook voor de lange termijn geborgd is.

Op steeds meer kindcentra en scholen voor voortgezet onderwijs zijn wijkcoaches een substantieel aantal uur per week aanwezig, zodat er meer preventief en ook interprofessioneel gewerkt kan worden. Per project wordt gezocht naar de mogelijkheden voor het gezamenlijk gebruik van ruimten. Zeker bij scholenclusters met meerdere scholen onder één dak worden kansen gezien voor het realiseren van bijvoorbeeld gezamenlijke spreekkamers. Verder zal er tijdens de bouw rekening moeten worden gehouden met multifunctioneel gebruik van ruimten en bijvoorbeeld avondopenstelling. Dit vergt nadere afspraken over bijvoorbeeld openstelling, sleutelbeheer, gebruik van materialen en kostenverrekening van GWL en schoonmaak. Vanuit de bestuursopdracht "IHP en stedelijke opgaven" is hier ook aandacht voor.

3.2. Verbinden met de maatschappelijke opgave

De kinderen van Enschede verdienen fijne scholen en een prettige leeromgeving. In scholen ligt een belangrijke basis voor de toekomst van de jeugd en wordt de toekomst van de stad gelegd. Scholen staan daarbij niet op zichzelf, maar in verbinding met de maatschappij. Scholen gaan steeds meer de samenwerking en verbinding aan met partners. Het is dan ook van belang aansluiting te vinden met de brede gemeentelijke doelstellingen op sociaal en fysiek vlak. Dit zorgt echter gelijktijdig ook voor programmatische en financiële uitdagingen in de uitvoering van de projecten uit het IHP. Meerdere gemeentelijke afdelingen en budgetten worden immers geraakt: o.a. groen, blauw, parkeren, openbare ruimte en sociale voorzieningen. De komende periode wordt vaart achter de IHP projecten gezet en gekozen voor een integrale aanpak met de aangenomen “Bestuursopdracht IHP en brede stedelijke opgaven”[1].

3.3. Wettelijk kader

De gemeente heeft op het gebied van onderwijshuisvesting een wettelijke zorgplicht. Dit betekent dat zij verantwoordelijk is voor het bieden van voldoende en adequate huisvesting (schoolgebouwen en gymzalen) voor het primair onderwijs (PO), voortgezet onderwijs (VO) en (voortgezet) speciaal onderwijs ((V)SO). Hiervoor zit een uitkering in het gemeentefonds. De verantwoordelijkheid voor het onderhoud en de exploitatie van schoolgebouwen ligt bij de schoolbesturen zelf. Zij krijgen daarvoor rechtstreeks bekostiging vanuit het rijk. Voor het gymnastiekonderwijs krijgt de gemeente nog wel onderhoudsgelden voor het PO en (V)SO. Het VO krijgt rechtstreeks bekostiging vanuit Rijk voor bewegingsonderwijs. Voor de huisvesting van kinderopvang heeft de gemeente geen wettelijke zorgplicht.

Op basis van de verordening Onderwijshuisvesting kunnen schoolbesturen elk jaar een aanvraag doen voor een voorziening Onderwijshuisvesting. De gemeente is verantwoordelijk voor nieuwbouw, uitbreiding, verschaffen Onderwijsleerpakket/ Meubilair en voor het herstel van constructiefouten van scholen voor primair, speciaal (voortgezet) en voortgezet onderwijs. De aanvragen worden getoetst op basis van de wetgeving en de Verordening Onderwijshuisvesting. Toegekende aanvragen worden geplaatst op het Programma en afgewezen aanvragen worden geplaatst op het Overzicht.

[1] *Bestuursopdracht IHP en brede stedelijke opgaven is 15 april 205 door het College aangenomen.*

In het IHP is een planning gemaakt voor de nieuwbouw van scholen. Deze voorzieningen voor nieuwbouw uit het IHP krijgen een plek op het jaarlijkse Programma.

Op dit moment wordt er gewerkt aan een wetsvoorstel waarmee het IHP een wettelijke verankering krijgt. In het wetvoorstel wordt nieuwbouw en renovatie een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeenten en schoolbesturen. Dit door de invoering van een meerjaren investeringsschema c.q. het IHP, het opheffen van het investeringsverbod en het toevoegen van de term Renovatie als alternatief voor nieuwbouw. Op dit moment hebben de schoolbesturen van het PO en (V)SO formeel te maken met een investeringsverbod voor de huisvesting. Dit is niet van toepassing bij de schoolbesturen in het VO.

Daarnaast heeft de gemeente de taak om te voldoen aan het Klimaatakkoord en andere beleidsvelden zoals bewegingsonderwijs en kinderopvang vanuit vroeg voorschoolse educatie. In **bijlage 2** is dit nader toegelicht.

3.4. Divers en Duurzaam Onderwijslandschap

Als randvoorwaarde voor nieuwbouw spreken de partijen af dat in gezamenlijkheid gestreefd wordt naar een toekomstbestendig en divers onderwijslandschap. Divers betekent dat er voldoende ruimte is voor verschillende soorten onderwijs; toekomstbestendig betekent in deze context dat voor nieuwbouw van een locatie het leerlingenaantal minimaal boven de geldende opheffingsnorm ligt (uitzonderingen voor “laatste school in de richting” daargelaten). De geldende opheffingsnorm van 137 geldt voor 2024.

PO-scholen zijn bij voorkeur dicht bij het woonadres van de leerling gelegen (thuisnabij) om onnodige verkeersbewegingen te voorkomen en de binding van de leerling en de ouders met de wijk en andersom te versterken. Er wordt gestreefd naar een divers aanbod. Ouders kunnen om levensbeschouwelijke gronden of om onderwijsconcept kiezen voor een bepaalde school die misschien niet direct in de wijk staat. Gemeente en schoolbesturen respecteren deze vrijheid van schoolkeuze.

3.5. Samenwerking schoolbesturen

Voor het IHP kan samenwerking betekenen dat scholen gebouwen delen, met elkaar of met samenwerkende partners (bijvoorbeeld kinderopvang en overige maatschappelijke partners). Samenwerking kan zowel inhoudelijk als gebouwelijk worden vormgegeven, waarbij gebouwelijke samenwerking altijd volgt op de inhoudelijke samenwerking. Inhoudelijke samenwerking biedt voordelen op het gebied van uitwisseling van kennis en expertise, terwijl gebouwelijke samenwerking de inhoudelijke samenwerking kan faciliteren en exploitatievoordelen en synergie kan opleveren (delen van ruimten).

3.5.1 Schoolbesturen onderling

Schoolbesturen staan open voor samenwerking tussen scholen onderling. Daarbij zijn enkele randvoorwaarden en uitgangspunten geformuleerd:

- Inhoudelijke samenwerking staat voorop, samenwerking op het gebied van gebouwen en faciliteiten volgt de inhoudelijke samenwerking.
- Samenwonen/ clusteren van meerdere PO-scholen in een gebouw biedt flexibiliteit in tijden van groei en krimp. Voor de schoolbesturen is het denkbaar dat twee of drie scholen onder één dak geclusterd worden al dan niet samen met in ieder geval kinderopvang.
- Er wordt bij clustering rekening gehouden met identiteit, doelgroepen en onderwijsconcept.
- De samenwerking richt zich in basis op het delen van faciliteiten en het efficiënt inzetten van ruimten en eventueel het bevorderen van een doorgaande leer- en ontwikkellijn met de kinderopvang.
- Heldere afspraken over eigendom beheer, exploitatie en verhuur zijn noodzakelijk. Zeker wanneer er ook andere organisaties in het gebouw worden gehuisvest.
- Er dient rekening te worden gehouden met de omvang van een schoollocatie; de schaalgrootte moet geen problemen veroorzaken ten aanzien van veiligheid en bereikbaarheid in de wijk. Tegelijkertijd moet voldaan worden aan het criterium voor toekomstbestendigheid in termen van voldoende leerlingenaantallen (>opheffingsnorm).
- De schoolbesturen in het VO prefereren in bepaalde gevallen kleinschalige schoollocaties. Tegelijk speelt het gewenste brede aanbod ook een rol, dat is moeilijker te organiseren bij kleinschaligheid. Gemiddeld genomen is de ideale omvang van een VO-locatie 500 - 1.500 leerlingen. Voor specifieke

onderwijssoorten, zoals ISK (nternationale Schakel Klasen) en PRO (praktijk) onderwijs gaat dit echter niet op.

3.5.2 Samenwerking in kindcentra

Een kindcentrum (KC) is een voorziening voor kinderen van 0 tot en met 13 jaar, waar kinderen gedurende de dag komen om te leren, spelen, ontwikkelen en ontmoeten. De voorziening biedt een totaalpakket op het gebied van educatie, opvang en ontwikkeling, dat is afgestemd op de wensen en behoeften van ouders en kinderen in de wijk. In een integraal kindcentrum worden activiteiten in samenhang aangeboden en er wordt gewerkt vanuit één educatieve en pedagogische visie. De ontwikkelingsbehoefte van het kind staat centraal.

De schoolbesturen en Gemeente Enschede stimuleren de samenwerking in (integrale) kindcentra. Schoolbesturen en kinderopvang zetten daarmee in op het behouden en uitbreiden van samenwerking tussen onderwijs, peuteropvang, kinderdagopvang, buitenschoolse opvang:

- De samenwerking tussen PO en kinderopvangpartners kan verschillende vormen aannemen. Er zijn verschillende vormen van integratie tussen onderwijs en kinderopvang. Het IHP formuleert uitgangspunten voor de huisvesting van het onderwijs, maar biedt ruimte om per project maatwerk te leveren, passend bij de lokale situatie.
- Maatschappelijk wordt de voorschool/peuteropvang steeds meer gekoppeld aan de basisschool. De kinderopvangorganisatie wordt als volwaardig partner binnen een kindcentrum gezien. Er dient bij basisscholen nadrukkelijk rekening te worden gehouden met ruimte voor de voorschoolse voorziening.
- De vorming van een kindcentrum impliceert niet dat alle deelnemende partijen per sé in hetzelfde gebouw gehuisvest dienen te worden. Samenwerking in een kindcentrum kan ook plaats vinden als de partijen van verschillende gebouwen gebruik maken.
- Onderwijscapaciteit kan alleen worden ingezet voor kinderopvang-doeleinden als de capaciteit (tijdelijk) niet nodig is voor het onderwijs.
- Structurele leegstand in bestaande onderwijshuisvesting kan duurzaam worden ingezet voor kinderopvang (of ander aanbod), door deze te onttrekken aan de onderwijsbestemming.
- In (ver)nieuwbouwsituaties kan ervoor worden gekozen om de onderwijscapaciteit uit te breiden met capaciteit voor KC-doeleinden. Voorwaarde hierbij is dat:
    - De gemeente alle gemaakte kosten voor de aanvullende KC-huisvesting kan verrekenen met het schoolbestuur of de betrokken KC partner.
    - Er een aanvaardbaar exploitatierisico is voor zowel gemeente als schoolbestuur.

3.5.3 Inclusief Onderwijs en Onderwijs Jeugdhulp Arrangementen (OJA)

Het IHP Enschede maakt ruimte voor inclusief onderwijs. Hierbij gelden de volgende uitgangspunten:

- Het streven is dat zoveel mogelijk kinderen in de basisschoolleeftijd thuisnabij naar school kunnen. Het is echter moeilijk om in iedere wijk het volledige aanbod te kunnen bieden, onder andere vanwege schoolgroottes. Het IHP beschouwt dit onderwijsaanbod daarom meer gebiedsgericht.
- De mate van inclusie van een school is afhankelijk van de onderwijsvisie van de betreffende school en de afspraken hierover met het samenwerkingsverband. De verwachting is dat het speciaal (basis)onderwijs (SBO, SO en VSO) voorlopig nog een eigen plek heeft in Enschede. Wel proberen de schoolbesturen kinderen steeds meer binnen het reguliere PO en VO te houden.
- De vraagstukken van de scholen voor het speciaal onderwijs vragen om een visie op inclusief onderwijs en de relatie tussen het Gespecialiseerd Onderwijs en het reguliere onderwijs. Gemeente en schoolbesturen vanuit de samenwerkings-verbanden PO en VO zullen deze visie gaan ontwikkelen. Op basis van deze visie kan vervolgens gekeken worden welke aanpassingen er in de huisvesting gewenst zijn, in dit IHP kan hier nog geen rekening worden gehouden.
- Samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp in Onderwijs Jeugdhulp Arrangementen (OJA) moet zorgdragen voor een passende en betaalbare ondersteuning voor ieder kind, in nabijheid van kind en ouder. De OnderwijsJeugdhulp Arrangementen zijn inmiddels structureel ingebed.
- Als scholen ervoor kiezen om aanvullend aanbod te bieden aan kinderen in het kader van Inclusief Onderwijs of OJA dan kan het zijn dat daar ook aanvullende of aangepaste fysieke ruimte voor nodig is in de huisvesting, afgestemd op de specifieke doelgroep(en).Voorwaarde hierbij is dat:
    - De gemeente alle gemaakte kosten voor de aanvullende of aangepaste huisvesting kan verrekenen met de betrokken jeugdhulp partner.

- Er een aanvaardbaar exploitatierisico is voor zowel gemeente als schoolbestuur.

- Het IHP houdt waar mogelijk rekening met de toegankelijkheid en voorzieningen in de schoolgebouwen, zodat zoveel mogelijk gebouwen geschikt zijn of zijn te maken voor Inclusief Onderwijs.

3.5.4 School 10 -14

Schoolbesturen zien de mogelijkheden in samenwerking tussen PO en VO onderling. Daarbij zijn enkele randvoorwaarden en uitgangspunten geformuleerd:

- Samenwerking tussen PO en VO kan bijdragen aan een betere overgang tussen basisonderwijs en voortgezet onderwijs.
- Deze versterking kan bijvoorbeeld gerealiseerd worden door het realiseren van een doorgaande leerlijn voor leerlingen van bijvoorbeeld 10-14 jaar. Dit wordt ook wel een tienerschool genoemd. In de Lokale Educatieve Agenda is vastgesteld dat Enschede streeft naar tienerscholen op PO- en VO-locaties.
- In de Lokaal Educatieve Agenda is de ambitie uitgesproken dat wordt onderzocht of het inrichten van brede brugklassen een mogelijkheid is.
- Er wordt rekening gehouden met identiteit, onderwijsconcept en doelgroepen.
- Schoolbesturen zien kansen in het onderlinge gebruik van ruimten, zoals speciale techniekokalen op VO-scholen.

Door de schoolbesturen is uitgesproken dat verkenning in samenwerking tussen PO en VO gewenst is. Het is bij de vorming van het IHP nog niet duidelijk in welke projecten deze samenwerking tot uiting komt. Bij de uitvoering van het IHP is daarom nadere verdieping in de samenwerking tussen PO en VO vereist.

3.5.5 Onderwijs aan nieuwkomers

De eerste één (PO) of twee (VO) jaren dat een kind of jongere zich nieuw in Nederland bevindt, en de Nederlandse taal onvoldoende beheerst om deel te nemen aan het reguliere onderwijs, wordt het onderwijs aangeboden op Taalschool De Globe en de Internationale Schakelklas (ISK) van Het Stedelijk Lyceum.

Voor dit onderwijsaanbod komen aanvullende zaken in beeld, ook als het gaat om huisvesting. Er wordt in het nieuwkomersonderwijs met een kleinere groepsgrootte gewerkt dan in het reguliere onderwijs (16 versus 25 leerlingen).

3.6. Aanbod en spreiding

De gemeente werkt met haar schoolbesturen naar een toekomstbestendig en duurzaam scholenlandschap, onderstaande uitgangspunten zijn daarbij gesteld.

3.6.1 Capaciteit in relatie tot de leegstand en gemeentelijke plannen

Binnen het IHP wordt gestreefd naar het wegwerken van leegstand en naar slimme clustering die aansluit op de inhoudelijke ambities en gemeentelijke plannen. Het is in de uitvoering van het IHP daarom essentieel dat schoolbesturen en gemeente het gesprek blijven voeren om te zorgen voor integratie van de inhoudelijke ambities met de gemeentelijke plannen. Nieuwbouw is niet noodzakelijk om gewenste ambitie te bereiken. Een tweede leven (renovatie) voor een gebouw kan ook een oplossing zijn.

Primair onderwijs

De huisvestingsoplossingen voor het PO richten zich in de kern op wijkniveau. Specifieke denominaties, onderwijsvormen en samenwerking met speciaal en voortgezet onderwijs kunnen vragen om meer stedelijke of regionale oplossingen.

Het streven is de realisatie van vitale en toekomstbestendige scholen. Het uitgangspunt voor de nieuwbouw van scholen is dan ook de lokale opheffingsnorm van 137 (peiljaar 2024). Echter, keuzes rondom identiteit of diversiteit kunnen bepalen dat in specifieke gevallen van deze norm wordt afgeweken. Ook geografische spreiding kan een rol spelen. Zo kan het zijn dat in kleine kernen of bepaalde wijken bewust wordt afgeweken van de opheffingsnorm, om het gewenste onderwijsaanbod te behouden.

Volgens de regelgeving is voor een leerling de aanvaardbare afstand van woonplek tot een basisschool 2 km in de stad en 4 km in de kleine kernen. De schoolbesturen en gemeente streven echter naar thuisnabij onderwijs, wat kortere afstanden impliceert.

Voor wat betreft het bewegingsonderwijs geldt een maximale loopafstand van 1 kilometer gemeten langs de kortste voor de leerling begaanbare weg.

Voortgezet onderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs

De analyses en huisvestingsoplossingen (scenario) richt zich voor het VO en (V)SO op het stedelijk- en regionale niveau. Leerlingen zijn afkomstig uit de gemeente Enschede en de directe omgeving. Het streven is vitale en toekomstbestendige scholen.

Voor het VO is er een verschil in wenselijke omvang per onderwijsniveau. Hoewel de gewenste schaalgrootten niet altijd realiseerbaar zijn, kunnen er in het IHP mogelijk kansen worden benut om dit te realiseren.

Het aantal leerlingen binnen het VO is per onderwijsniveau bij voorkeur niet lager dan de nationale opheffingsnorm. De nationale opheffingsnormen per onderwijsniveau hebben een signaalfunctie.

Er is tevens aandacht voor de afstand tot en bereikbaarheid van gymzalen binnen het VO. Indien een school niet beschikt over een gymzaal in het gebouw, dient de gymzaal bij voorkeur binnen 1 km hemelsbreedte, maar maximaal binnen 2 km gemeten langs de kortste voor de leerling begaanbare weg bereikbaar te zijn.

3.7. Kwaliteit en duurzaamheid

In deze paragraaf wordt beschreven welke duurzaamheids- en kwaliteitsambitie de gemeente en schoolbesturen nastreven op het gebied van onderwijshuisvesting.

3.7.1 Duurzaamheid

De gemeente en schoolbesturen zien het realiseren van kwalitatief goede en duurzame huisvesting als een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Een gebouw heeft een positief effect op het onderwijs én op het leefklimaat voor de toekomstige generaties. Scholen leiden leerlingen op tot bewuste wereldburgers.

Het IHP sluit aan bij de duurzaamheidseisen op het gebied van energie die gesteld worden vanaf 1 januari 2021. Vanwege de klimaatdoelstelling in het Coalitieakkoord om in 2040 klimaatneutraal te zijn, is de doelstelling van de vernieuwingsopgave van het IHP om energieneutrale gebouwen (ENG) te realiseren, die tevens gasloos zijn. Bij renovatie (lees: vernieuwbouw) wordt onderzocht of deze eisen gerealiseerd kunnen worden. Indien dit niet het geval is, kan om die reden worden gekozen voor vervangende nieuwbouw om de doelstellingen toch te behalen.

De kwaliteit van het binnenmilieu (naast luchtkwaliteit, ook temperatuur, licht en geluid) is van groot belang. Gemeente en schoolbesturen streven naar een eenduidige kwaliteitsambitie. In samenspraak zijn uitgangspunten gesteld aan het Programma van Eisen Frisse Scholen, welke zijn verwoord in het ‘Kwaliteitskader IHP Enschede’ **bijlage 5.**

Duurzaamheidsprincipes worden toegepast bij nieuwbouw/renovatie van school-gebouwen. Daarbij bieden de principes van Trias Energetica houvast:

- Voorkomen van onnodig energieverbruik (bijvoorbeeld isolatie).
- Gebruik van duurzame energiebronnen (bijvoorbeeld zonnepanelen).
- Indien nodig, efficiënt gebruik van fossiele brandstoffen (bijvoorbeeld gas).

De maatregelen zijn, ten behoeve van het educatieve aspect van duurzaamheid, bij voorkeur zichtbaar in het interieur en exterieur van de schoolgebouwen. De scholen en schoolgebouwen hebben een voorbeeldfunctie naar leerlingen en in de wijk. Duurzame schoolgebouwen zorgen ervoor dat kinderen en hun ouders kennis maken met duurzaamheid. Indien dit vraagt om extra budget, dan wordt dit per project verkend. Voorbeelden van (zichtbare) duurzaamheidsmaatregelen zijn:

- Het tonen van de opbrengst van duurzame opwekking van energie (bijvoorbeeld opbrengst zonnepanelen).
- Groene gevels en daken.
- Groene schoolpleinen.
- Duurzame mobiliteitsfaciliteiten (elektrische laadpalen, deelauto’s etc.).

Het IHP geeft de schoolbesturen inzicht in de vervangingstermijn van hun gebouwen. Schoolbesturen zijn door het IHP in staat om onderhoud en duurzaamheids-maatregelen af te stemmen op het moment van nieuwbouw of renovatie en te koppelen aan terugverdientijden en daardoor bewuste keuzes te maken.

3.7.2 Flexibiliteit

Het faciliteren van verandering in onderwijsconcepten is in de huidige praktijk vaak lastig vanwege het statische karakter van de schoolgebouwen. Om te zorgen dat de schoolgebouwen in de toekomst toch een ander onderwijsconcept kunnen faciliteren zetten de gemeente en de schoolbesturen in op flexibiliteit van het gebouw. Hierbij gaat het om interne flexibiliteit, maar ook om transformatiemogelijkheden van het vastgoed.

3.8. Renovatie en vervangende nieuwbouw

Renovatie (lees: vernieuwbouw) is wettelijk nog niet geregeld. Renovatie kan een duurzamere oplossing zijn dan nieuwbouw. Ten aanzien van renovatie wordt aangesloten op het voorstel van de PO-raad, VO-raad en VNG wat zal worden opgenomen in landelijke wetgeving:

Renovatie wordt behandeld als voorziening. In de huidige situatie zijn gemeenten alleen verantwoordelijk voor nieuwbouw wanneer een gebouw aan het einde van zijn levensduur is (artikel 2 verordening). Door renovatie te beschouwen als voorziening ontstaat de mogelijkheid om bij een gebouw dat aan het einde van zijn levensduur is ook renovatie toe te passen.

Renovatie is daarbij een integrale levensduurverlengende ingreep in het gebouw, waarmee de levensduur van het gebouw met ten minste 25 jaar, maar bij voorkeur gelijkwaardig aan nieuwbouw, wordt verlengd. Uitgangspunt bij renovatie is dat de aanpassingen die leiden tot een levensduurverlenging van ten minste 25 jaar onderdeel zijn van dit IHP.

Per situatie wordt een afweging gemaakt (bijvoorbeeld in een haalbaarheids-onderzoek) of nieuwbouw of renovatie de beste oplossing is voor de betreffende school. Daarbij worden de volgende aspecten meegenomen in de afweging:

- Er wordt onderzocht of de gedefinieerde duurzaamheidseisen (ENG, gasloos en kwaliteitseisen (Frisse Scholen klasse B)) gerealiseerd kunnen worden.
- Indien de kosten van renovatie hoger zijn dan de kosten van nieuwbouw, kan worden gekozen voor vervangende nieuwbouw.
- Er wordt rekening gehouden met een goede bezetting van gebouwen na renovatie. Er wordt niet gerenoveerd voor leegstand tenzij dit budgetmatig past.
- Er wordt bij renovatie rekening gehouden met de onderwijskundige functionaliteit van de gebouwen.
- Er wordt bij renovatie rekening gehouden met de culturele en maatschappelijke waarde.
- De kosten en mogelijkheden voor tijdelijke huisvesting worden meegenomen in de afweging voor nieuwbouw of renovatie.

3.9. Gezamenlijke regie IHP

De gemeente en de schoolbesturen voeren samen de regie op schoolgebouwen. Gemeenten zijn immers verantwoordelijk voor nieuwbouw en uitbreidingen en de schoolbesturen voor het onderhoud, aanpassing en de exploitatie van schoolgebouwen. Daarnaast zijn de schoolbesturen uiteraard verantwoordelijk voor het onderwijsaanbod en de diversiteit daarvan. In het bestuurlijk overleg (OOGO) vindt de afstemming van deze verantwoordelijkheden plaats door middel van gezamenlijk overleg. Deze samenwerking overstijgt de samenwerking op basis van de verordening onderwijshuisvesting. Voor het onderwijs-huisvestingsbeleid wordt daarom in eerste instantie voor alle betrokken partijen het IHP leidend, voordat er wordt teruggevallen op de verordening.

Het IHP is in lijn met het voorstel van de PO-raad, VO-raad en VNG om IHP's in de wetgeving te verankeren. Het IHP geldt voor een periode van 30 jaar (gelijk de vernieuwingsopgave in Enschede), verdeeld in 6 blokken van 5 jaar, en wordt om de 5 jaar geactualiseerd. Ieder jaar wordt in het OOGO de voortgang van het IHP besproken.

Schoolbesturen en gemeente gaan bij de opgaven van het IHP uit van de principes van Total Cost of Ownership (TCO). Bij TCO dragen schoolbesturen bij aan een deel van de stichtingskosten van een nieuwbouw- of renovatieopgave. Deze investering komt de duurzaamheid van het gebouw op het gebied van onderhoud en exploitatie ten goede. Schoolbesturen maken daarvoor gebruik van de vergoeding voor materiële instandhouding die zij ontvangen van het Rijk. Met de schoolbesturen is verkend op welke manier TCO een plek krijgt in het IHP. In het IHP wordt rekening gehouden met het op dit moment nog geldende investeringsverbod voor het PO.

De prognoses waar overeenstemming over is, vormen het uitgangspunt voor berekeningen van capaciteitsbehoefte en financiën van het PO, het V(S)O en het VO. De prognose wordt jaarlijks vanuit gemeente per mail in december bevestigd naar schoolbesturen. Op het moment dat een nieuwbouwproject start, wordt er gekeken naar de meest recente oktobertelling van DUO en op basis daarvan beschikt.

4. Analyse en uitgangspunten

Dit hoofdstuk behandelt de analyse en benoemt de uitgangspunten voor de “nieuwe“ programmering.

4.1. Leerlingenaantal

De ontwikkeling van leerlingenaantallen op langere termijn blijft onzeker en is afhankelijk van de daadwerkelijke demografische ontwikkeling (instroom en geboorte) en het woningbouwprogramma. Op basis van de gehanteerde prognoses kunnen we constateren dat de curve voorziet in een golfbeweging over de komende 20 jaar. Het leerlingaantal voor de totale gemeente blijft gelijk, zie **bijlage 4**. In het bepalen van de benodigde capaciteit voor de opgaven in het IHP is daarom gekozen om de leerlingaantallen per 1 oktober 2024 te hanteren. Op het moment van beschikken wordt er gekeken naar de meest recente prognose en eventuele groei.

4.2. Ruimtebehoefte bepaling

De ruimtebehoefte van een school wordt bepaald door de leerlingentelling te vertalen naar ruimtebehoefte in aantal vierkante meters: de brutovloeroppervlakte (bvo). Daarbij worden de uitgangspunten uit de modelverordening 2021 van de VNG gehanteerd[2]. De achterstandsscore zijn meegenomen in deze ruimtebehoefte berekening o.b.v. scores CBS per BRIN-nummer.

Opmerking: dit is een genormeerde ruimtebehoefteberekening. In de praktijk zijn er efficiënte en minder efficiënte gebouwen. Wanneer een school bijvoorbeeld veel gangen heeft, of een grote aula, kan er een genormeerd ruimteoverschot zijn, terwijl dit niet zo wordt ervaren. Er is relatief immers minder effectieve onderwijsruimte. Ook wordt in de praktijk gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot medegebruik of verhuur van ruimten.

4.3. Dislocaties en nevenvestigingen

Voor een aantal neven- en dislocaties is duidelijkheid verschaft in het toekennen van een vaste voet en recht op nieuwbouw. Dit was enerzijds nodig aangezien enkele locaties binnen het PO zijn/ worden samengevoegd. Anderzijds zijn enkele dislocaties niet aangewezen als nevenvestiging, terwijl de schoolomvang en voedingsgebied dit wel toestaat.

Nevenvestiging

Een nevenvestiging is een eerdere zelfstandige school met een eigen vestigingsnummer cq brinnummer. Deze heeft op basis van de verordening recht op nieuwbouw inclusief bijbehorende vaste voet van 200m^2. Binnen de gemeente zijn onderstaande uitgangspunten vastgesteld met de schoolbesturen:

1. Fontein (01) gefuseerd met De Bron (Hannah) – resp. 79 + 175 leerlingen. Het voorstel is dat dit in toekomst een unielocatie wordt met één vaste voet.
2. Marcellinus (01) valt onder Paus Joannesschool (SKOE) – resp. 90 +198 leerlingen. Conform IHP 2020 vormt Marcellinus samen met Molenbeek een unielocatie met één vaste voet.

Dislocatie

Een dislocatie is geen zelfstandige locatie, maar onderdeel van een hoofdlocatie. Een dislocatie heeft op basis van de verordening geen recht op nieuwbouw; deze wordt qua nieuwbouw meegeteld met de hoofdvestiging. Er zijn enkele dislocaties in Enschede. Binnen de gemeente zijn onderstaande uitgangspunten (in tabel) vastgesteld met de schoolbesturen. De volgende locaties zijn buiten beschouwing gelaten, deze locaties zijn reeds gewijzigd vanuit het schoolbestuur:

- Zevenster wordt opgeheven per schooljaar 2025/2026;
- Pontem Poolmansweg wordt opgeheven per schooljaar 2026/2027;
- Bothoven wordt opgeheven per schooljaar 2025/2026 en dit Brinnummer is overgedragen aan Prinsesschool Staringstraat
- De La Res en Rozenstraat gaan per schooljaar 2025/2026 verder op het Brinnummer van Rozenstraat.

[2] *De verordening wordt op korte termijn aangepast waarmee de uitgangspunten in dit IHP (nieuwe ruimtebehoefte bepaling VO/SO) worden overgenomen, zie paragraaf 7.8*

Naam school	Dislocatie van	Bestuur	Lln	Toekomstverwachting	Vaste voet
De Kiem	Drakensteyn	VCO	169	O.b.v. schoolgrootte en eigen voedingsgebied behandelen als nevenvestiging (1 vaste voet)	ja
Zeggelt Meeuwenstraat	Zeggelt van Benthemstraat	Consent	271	idem	ja
IOK De Globe	De Windroos	SKOE	228	idem	ja
Prinseschool, Daalweg	Prinseschool Prinsestraat	Consent	183	Samen met Willem Wilmink onder 1 BRIN nr en dus 1 vaste voet	1x
Molenbeek Usselo	Molenbeek Boekelo	Consent	48	Beiden gaan samen met Marcellinus verder onder 1 BRIN nr en dus 1 vaste voet	1x
Prinseschool IST	Prinseschool Prinsestraat	Consent	82	Uitzonderlijke situatie van internationaal onderwijs.	n.t.b.
La Res Reudinkstraat	La Res Rozenstraat	Consent		Gaat over naar concept met flexibele schooltijden. Is een dislocatie van La Res. Toekomst wordt bekeken hoe om te gaan met deze locatie.	n.t.b.
La Res Noord	La Res Rozenstraat	Consent	67	Gaat over naar concept met flexibele schooltijden. Is een dislocatie van La Res. Toekomst wordt bekeken hoe om te gaan met deze locatie.	n.t.b.

Figuur 4-1 Toekomstverwachting dislocaties

4.4. Analyse gebouwenbestand

In het vorige IHP zijn de schoolgebouwen kwalitatief en op capaciteit beoordeeld. Deze analyses zijn niet opnieuw uitgevoerd. Daarnaast zijn er na 2019 geen levensduur verlengende maatregelen getroffen, denk aan binnenklimaat aanpassingen en andere levensduur verlengende maatregelen. In **bijlage 3** staat de systematiek benoemd.

4.5. Lopende projecten

In onderstaand overzicht de projecten uit het IHP 2021-2055 die reeds zijn afgerond of in uitvoering zijn. Deze projecten zijn geen onderdeel van dit IHP.

Periode 2020 t/m 2025				
	Brinnr		Schoolnaam	Locatiecode
VO	17VN05	neven	Bonhoeffer van der Waalslaan 100-200-300	7535CN35
			Gymlokalen Vd Waalslaan (3x)	
			extra gymlokaal vd Waalslaan/Innova/Wooldrik	
PO	24PE	hoofd	De Noorderkroon	7521JG138
VO	00AH09A	neven	Innova incl. 1x gymlokaal	

Project in uitvoering
Project afgerond

Figuur 4-2 Voortgang lopende projecten IHP 2021

4.6. Duurzaam scholenlandschap

In overleg met de schoolbesturen Consent, SKOE en VCO heeft de gemeente verkend op welke wijze er kan worden toegewerkt naar een Duurzaam scholenlandschap. Deze werksessies zijn parallel aan het IHP proces doorlopen en heeft tot doel gehad om te verkennen welke scholen kunnen samengaan (unielocatie). De gemeente heeft de overige schoolbesturen daarvan op de hoogte gesteld. De uitgangspunten van deze werksessies zijn onderdeel geworden van de programmering.

4.7. Bewegingsonderwijs

In de capaciteitsbepaling (uren bewegingsonderwijs) is rekening gehouden met systematiek conform de verordening onderwijshuisvesting. Voor het bewegingsonderwijs geldt een lestijd van 2x 45 minuten voor het PO en 2x 50 minuten voor het VO. De huidige capaciteit is daarin passend. Binnen dit IHP wordt uitgegaan van vernieuwing van 4 gymzalen in termijn 2026 – 2030 (geen uitbreiding) zoals terug te zien in **Bijlage 6**. Per project wordt onderzocht of er sprake is van nieuwbouw/renovatie en of de voorziening wordt geclusterd met het onderwijs.

4.8. Kinderopvang

Gemeente en schoolbesturen streven naar het verder versterken van de voorschoolse voorzieningen, de doorgaande ontwikkelingslijn in of nabij de school en daarmee de vorming van KC's.

5. Programmering

5.1. Inleiding

Voor de ‘nieuwe’ programmering wordt het IHP 2021-2055 als basis gebruikt. Destijds is dit IHP door de schoolbesturen -in nauw overleg met elkaar- en gemeente opgesteld. Op basis van (recente) ontwikkelingen en nieuwe inzichten zijn er wijzigingen doorgevoerd in de oorspronkelijke IHP programmering:

- aanpassing als gevolg van vertraagde programmering uit het vorig IHP.
- aanpassingen voor dis- en nevenlocaties.
- vertaling van uitkomst traject Duurzaam scholenlandschap waarbij locaties zijn samen gegaan.

5.1.1 Termijnen programmering

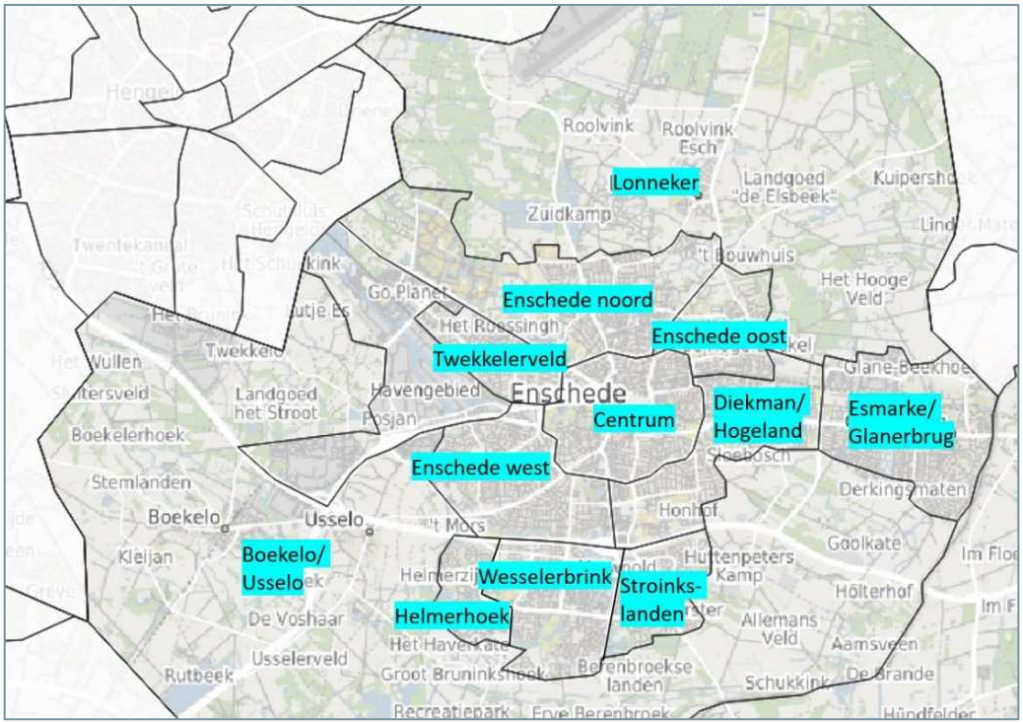
De totale programmering is opgenomen in **bijlage 6**. Voor de programmering is uitgegaan van onderstaande termijnen:

- Lopende periode t/m 2025 (geen onderdeel van dit IHP).
- Periode 2026 - 2030
- Periode 2031 - 2040
- Periode 2041 - 2055

5.1.2 Gebieds- en wijkindeling

Binnen het IHP wordt uitgegaan van 12 gebieden binnen de verschillende stadsdelen.

Centrum		7	Diekman
1	Centrum (Binnensingelgebied)	**Zuid**	
Noord		8	Helmerhoek
2	Twekkelerveld	9	Wesselerbrink
3	Enschede Noord	10	Stroinkslanden
4	Lonneker	**West**	
Oost		11	Enschede West
5	Enschede Oost	12	Boekelo/Usselo
6	Esmarke/Glanerbrug		

Figuur 5-1 Deelgebieden binnen het IHP

5.2. Centrum

Het Centrum bevat alleen PO scholen. De opgaven worden per school behandeld.

Termijn 2026-2030

- Al Ummah: vervangende nieuwbouw of renovatie op een nader te bepalen locatie. De leerlingen van locatie de Tulp (Floraparkstraat) gaan mee met Al Ummah op één locatie. Er dient nog gezocht te worden naar een geschikte locatie. Het schoolbestuur heeft een voorkeur voor een locatie in Enschede Zuid omdat een groot deel van de doelgroep in dat gebied woont. Uit onderzoek moet blijken of het huidige gebouw van Al Ummah geschikt is en herinzetbaar blijft voor onderwijs.

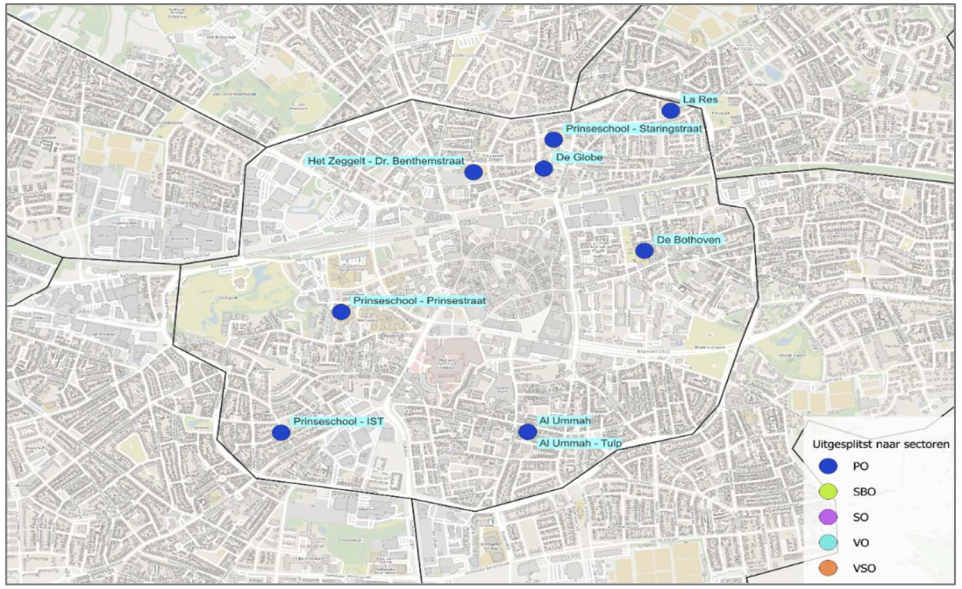
Termijn 2031-2040

- Het Zeggelt – Dr. Benthemstraat: vervangende nieuwbouw of renovatie. Consent heeft deze opgave omgewisseld met de opgave van Het Zeggelt – Meeuwenstraat.
- Hierdoor is de Benthemstraat in de periode 2031-2040 gekomen en de Meeuwenstraat in de periode 2026-2030
- Prinseschool Prinsestraat: vervangende nieuwbouw of renovatie.
- Prinseschool Staringstraat: vervangende nieuwbouw of renovatie.

Termijn 2041-2055

- Prinseschool IST (primary): het IST is bedoeld voor internationale leerlingen (expats). De toekomstige locatie wordt nader bepaald.
- La Res Rozenstraat, Noord (vm Twekkelerveldschool) en Reudinkstraat (vm De Bothoven): vervangende nieuwbouw of renovatie. De dislocaties Noord en Reudinkstraat worden meegenomen in de opgave van La Res. La Res Noord bevindt zich in deelgebied Twekkelerveld.

School-bestuur	Schoolnaam	Sector	Leerlingen-telling 1-10-2024	Termijn
SIMON	Al Ummah	PO	206	2026 t/m 2030
SIMON	Al Ummah - Tulp	PO	116	2026 t/m 2030
Consent	Het Zeggelt - Dr. Benthemstraat	PO	272	2031t/m 2040
Consent	Prinseschool - Prinsestraat	PO	428	2031t/m 2040
Consent	Prinseschool - Staringstraat	PO	203	2031t/m 2040
Consent	De Bothoven	PO	87	2041t/m 2055
Consent	Prinseschool - IST	PO	82	2041t/m 2055
Consent	La Res - Rozenstraat	PO	334	2041t/m 2055
SKOE	IOK De Globe (Interzuilaire opvangklas)	PO	228	2041t/m 2055

Figuur 5-2 Deelgebied Centrum incl. programmering

5.3. Twekkelerveld

Het Twekkelerveld in Enschede ligt ten noordwesten van het centrum. Het Twekkelerveld bevat alleen PO scholen.

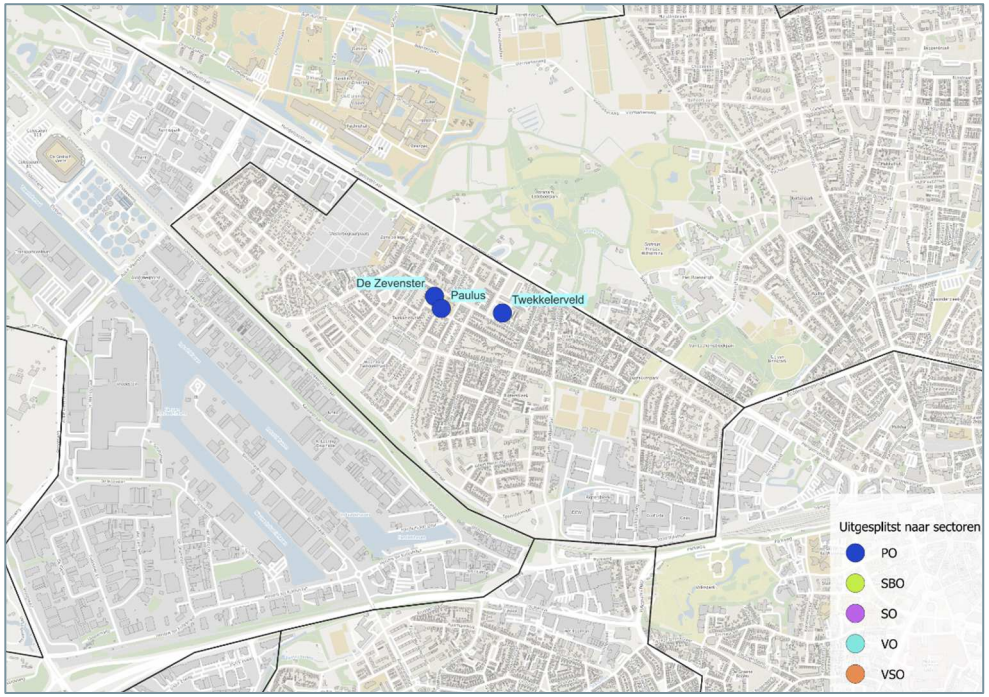
Termijn 2026-2030

- Zevenster en Paulus: Op dit moment wordt gewerkt aan een nieuwbouwplan voor de Paulusschool en de Zevenster op een locatie elders in de wijk. La Res Noord (vm Twekkelerveldschool) zat oorspronkelijk ook in de nieuwbouwplannen maar blijft op de huidige locatie en gaat verder onder het 52 weken concept.

Termijn 2041-2055

- De dislocatie La Res Noord wordt meegenomen in de opgaven van La Res Rozenstraat. La Res bevindt zicht in deelgebied Centrum.

School-bestuur	Schoolnaam	Sector	Leerlingen-telling 1-10-2024	Termijn
VCO	De Zevenster	PO	113	2026 t/m 2030
SKOE	Paulus	PO	148	2026 t/m 2030
Consent	La Res - Noord	PO	67	2041t/m 2055

Figuur 5-3 Deelgebied Twekkelerveld, incl. programmering

5.4. Enschede noord

Enschede Noord is een omvangrijk gebied, ten noorden van het centrum, dat wordt gekenmerkt door een grote verscheidenheid aan scholen en schoolbesturen:

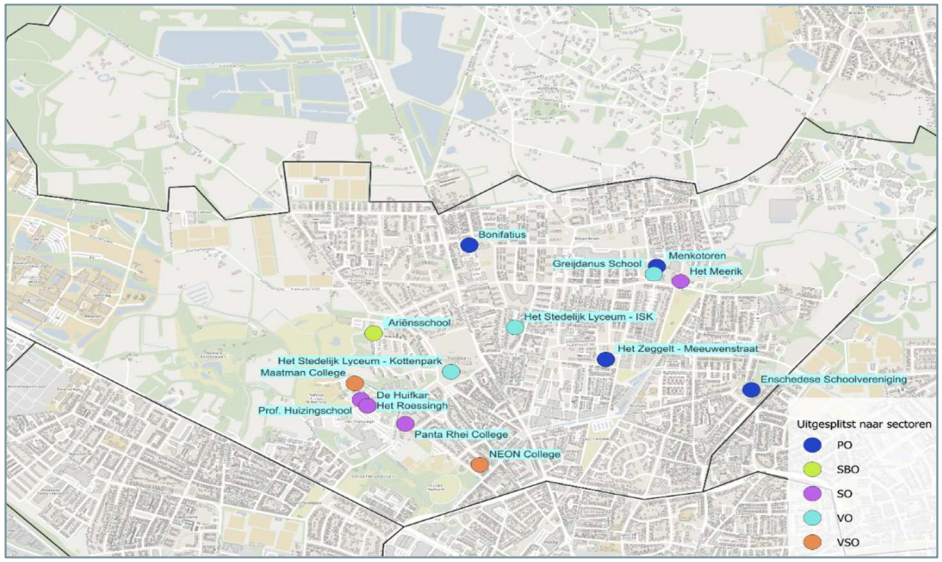
Termijn 2026-2030

- Het Zeggelt Meeuwenstraat: vervangende nieuwbouw of renovatie. Consent heeft deze opgave omgewisseld met Het Zeggelt - Dr. Benthemstraat. Hierdoor is de Benthemstraat in de periode 2031-2040 gekomen en de Meeuwenstraat in de periode 2026-2030.
- Bonifatiusschool en Menkotoren: momenteel wordt er gewerkt aan een plan voor gezamenlijke huisvesting aan de Zaanstraat.
- Het Stedelijk Lyceum Kottenpark: vervangende nieuwbouw of renovatie. Deze locatie is geruild met HSL Zuid en wordt in de periodes 2026 - 2030 en 2031 - 2040 opgenomen.
- Het Stedelijk Lyceum ISK: de ISK gaat naar een unielocatie met Het Stedelijk College Zuid en HSL IST. Zie Hogeland voor Het Stedelijk College Zuid.
- Het Greijdanus: eerste onderzoek heeft uitgewezen dat nieuwbouw financieel niet haalbaar is binnen de gestelde kaders. De mogelijkheid van renovatie, eventueel i.c.m. huisvesting De Fontein, wordt momenteel onderzocht.

Termijn 2031-2040

- OCR oud en de Huifkar: Attendiz heeft enige jaren geleden de leerlingen van De Huifkar verplaatst naar de locatie OCR. Vanwege capaciteitsproblemen wordt gezocht naar een alternatief voor De Huifkar buiten het OCR. In het vorige IHP stond de renovatie/nieuwbouw van OCR in 2 delen (oudbouw 2026-2030 en nieuwere deel 2041-2055). Praktisch gezien is dit onhaalbaar, vandaar dat het nu als één project is opgenomen in 2031-2040.
- Dr. Ariënsschool en Prof. Huizingschool: vervangende nieuwbouw of renovatie waarbij unilocatie wordt onderzocht.
- Het Neon College: Attendiz heeft aangegeven dat deze locatie niet geschikt is voor de doelgroep. Er is veel vandalisme binnen de school door leerlingen, vanwege beperkt toezicht binnen het gebouw. Attendiz wil graag gebruik maken van vrijkomende schoolgebouwen om deze doelgroep te verplaatsen. De toekomst van deze school wordt dan ook nader bepaald.

School-bestuur	Schoolnaam	Sector	Leerlingen-telling 1-10-2024	Termijn
Consent	Het Zeggelt - Meeuwenstraat	PO	271	2026 t/m 2030
SKOE	Bonifatius	PO	126	2026 t/m 2030
SKOE	Menkotoren	PO	114	2026 t/m 2030
HSL	ISK - Mekkelholtspad	VO	524	2026 t/m 2030
Greijdanus	Greijdanus	VO	182	2026 t/m 2030
HSL	Kottenpark College	VO	937	2026 t/m 2040
Attendiz	OCR (oud)	SO	284	2031t/m 2040
Attendiz	De Huifkar	SO	122	2031t/m 2040
SKOE	Dr. Ariënsschool	SBO	205	2031t/m 2040
Kentalis	Prof. Huizingschool	SO	132	2031t/m 2040
Attendiz	Neon	VSO	169	2031t/m 2040
ESV	ESV	PO	210	2041t/m 2055
Attendiz	Panta Rhei College	VSO	95	2041t/m 2055
Attendiz	Het Meerik	VSO	107	2041t/m 2055
Kentalis	Maatman College	VSO	126	2041t/m 2055

Figuur 5-4 Deelgebied Enschede noord, incl. programmering

[Vervolg Enschede Noord]

Termijn 2041-2055

- Enschedese schoolvereniging: vervangende nieuwbouw of renovatie.
- Panta Rhei: vervangende nieuwbouw of renovatie.
- Het Meerik: vervangende nieuwbouw of renovatie.
- Maatman College: het Maatman College zoekt samenwerking met het praktijkonderwijs van het Bonhoeffer aan de Vlierstraat 75. Binnen het bestuur van deze locatie, Stichting Carmel, is men bezig met een strategisch huisvestingsplan voor alle locaties in Enschede. Op dit moment is onduidelijk wat dit gebouwelijk betekent. Dit zal komend jaar nader onderzocht worden.

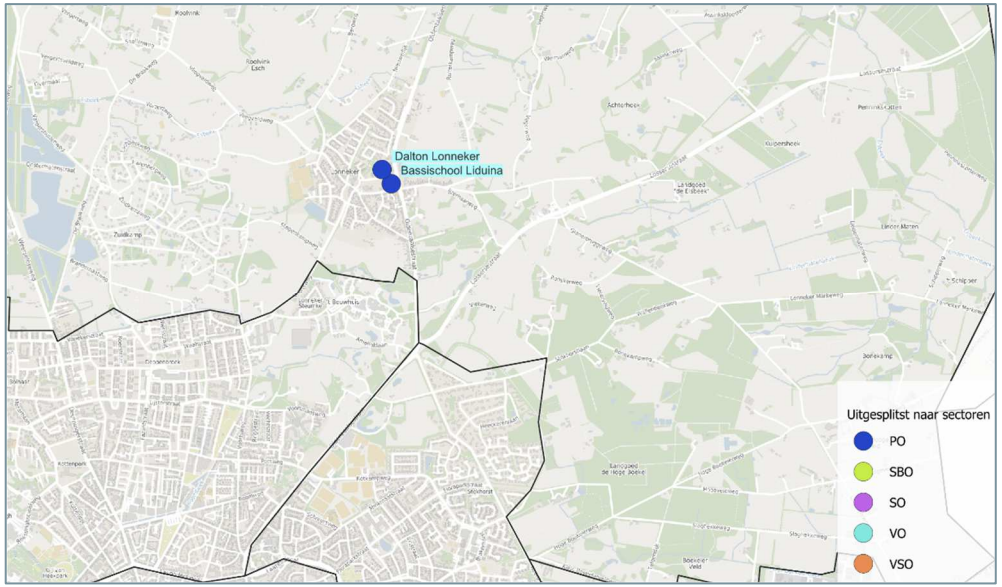
5.5. Lonneker

Lonneker is een dorp in het noorden van de gemeente Enschede.

Termijn 2031-2040

- Lonnekerschool en St. Liduinaschool: voor de vervangende nieuwbouw of renovatie wordt de mogelijkheid van een unielocatie onderzocht. Er vindt al samenwerking tussen de scholen in Lonneker plaats en de wens is dat deze samenwerking uitgebreid wordt. De Lonnekerschool en de St. Liduinaschool vormen namelijk samen met de kinderdagopvang en de BSO het KC Lonneker.

School-bestuur	Schoolnaam	Sector	Leerlingen-telling 1-10-2024	Termijn
SKOE	St. Liduinaschool	PO	178	2031t/m 2040
Consent	Lonnekerschool	PO	158	2031t/m 2040

Figuur 5-5 Deelgebied Lonneker incl. programmering

5.6. Enschede oost

Enschede oost is een klein voedingsgebied grenzend aan het centrum van Enschede.

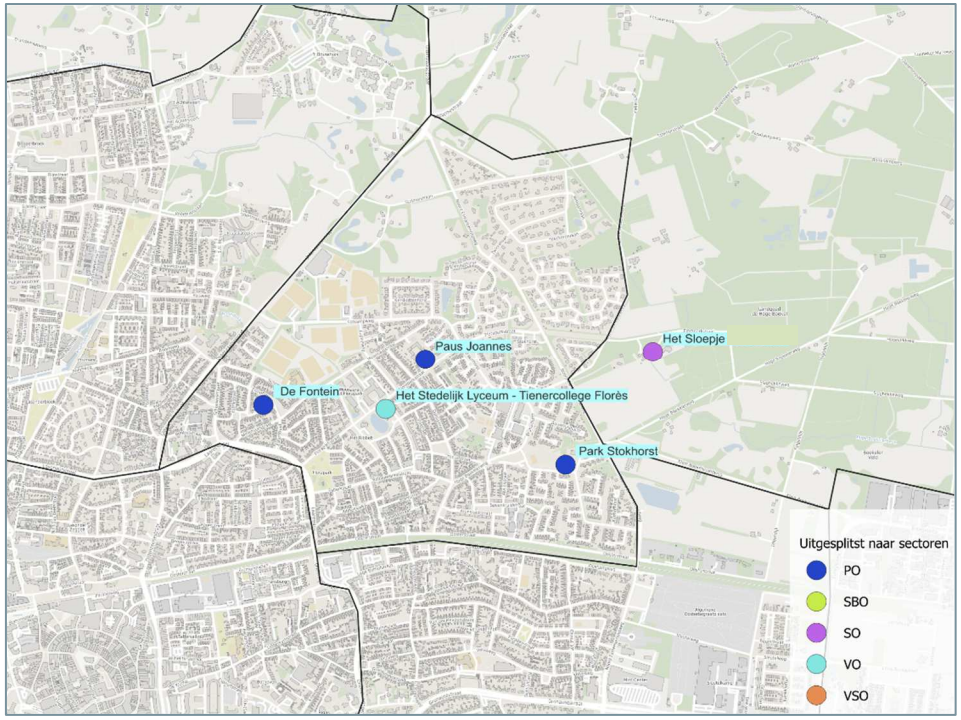
Termijn 2026-2030

- De Bron en De Fontein: beide scholen krijgen gezamenlijke nieuwe huisvesting. Momenteel wordt onderzocht of de huidige vier groepen van De Fontein meegenomen kunnen worden in de renovatie van het Greijdanus. De kosten die hiermee gemoeid gaan, gaan ten laste van het totaalbudget. Het restantbedrag is voor de huisvestingsoplossing van De Bron. Dat wordt dan renovatie op een locatie elders.

Termijn 2031-2040

- Park Stokhorst: vervangende nieuwbouw of renovatie.
- De Paus Joannesschool: vervangende nieuwbouw of renovatie. Het gebouw heeft veel leegstand. Het oude deel van de Paus Joannesschool is geschikt als onderwijslocatie maar moet gerenoveerd worden. In het nieuwe deel is het binnenmilieu beter. Op dit moment maakt de Al-Ummah, voor de leerlingen van de voormalige school De Tulp, gebruik van een deel van het gebouw.
- Het Reliëf: vervangende nieuwbouw of renovatie.
- Het Stedelijk Lyceum locatie Dotterbloemstraat (vm Tienercollege Flores). Per schooljaar 2025-2026 zitten op deze kleinschalige locatie alleen nog onderbouwleerlingen van HSL. De leerlingen van La Res gaan naar de Reudinkstraat (vm De Bothoven).

School-bestuur	Schoolnaam	Sector	Leerlingen-telling 1-10-2024	Termijn
VGPO	De Fontein	PO	79	2026 t/m 2030
Consent	Park Stokhorst	PO	206	2031t/m 2040
SKOE	Paus Joannes	PO	198	2031t/m 2040
Attendiz	Het Reliëf	SO	174	2031t/m 2040
HSL	HSL Flores Dotterbloem	VO	112	2031t/m 2040

Figuur 5-6 Deelgebied Enschede oost incl. programmering

5.7. Esmarke/Glanerbrug

Glanerbrug is een dorp in de gemeente Enschede dat grenst aan Duitsland. Esmarke is een wijk in het oosten van Enschede tussen Glanerbrug en Enschede oost.

Termijn 2026-2030

- Wereldwijs Noord, Wereldwijd Zuid en De Esmarke: voor de komende 5 jaar is er geld opgenomen voor een alternatieve gezamenlijke huisvestingsoplossing van deze drie scholen. Als deze oplossing niet haalbaar blijkt, dan wordt gekeken naar alternatieve oplossingen.

Termijn 2031-2040

- Troubadour en Ouverture: deze beide scholen zijn onder 1 dak gehuisvest met Wereldwijs Zuid en kinderopvang. Er is dan ook sprake van gezamenlijke nieuwbouw of renovatie. Uiteraard is dit t.z.t. afhankelijk van organisatorische ontwikkelingen.
- Schateiland: deze school is onder 1 dak gehuisvest met De Esmarke. Ook hiervoor geldt een gezamenlijke huisvestingsoplossing, onder voorbehoud van organisatorische ontwikkelingen .

Termijn 2041-2050;

- Gerardus: nieuwbouw of renovatie.

School-bestuur	Schoolnaam	Sector	Leerlingen-telling 1-10-2024	Termijn
Consent	WereldWijs - Noord	PO	64	2026 t/m 2030
Consent	WereldWijs - Zuid	PO	87	2026 t/m 2030
Consent	De Esmarke	PO	135	2026 t/m 2030
SKOE	Troubadour	PO	169	2031t/m 2040
SKOE	Schateiland	PO	442	2031t/m 2040
VCO	Ouverture	PO	148	2031t/m 2040
SKOE	Gerardus	PO	270	2041t/m 2055

Figuur 5-7 Deelgebied Esmarke / Glanerbrug incl. programmering

5.8. Diekman/Hogeland

Diekman/Hogeland is een omvangrijk voedingsgebied, grenzend aan het centrum van Enschede. In dit gebied is Het Stedelijk Lyceum Innova inmiddels gereed.

Termijn 2026-2030

- Willem Wilmink, de Kiem, Prinseschool Daalweg: op dit moment wordt een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar de realisatiemogelijkheden van een unielocatie. Er is reeds een inpassingstudie gedaan.
- Het Stedelijk Lyceum College Zuid: op dit moment is de renovatie van de schil van HSL Zuid in gang gezet. De planvorming voor de renovatie ten behoeve van Het Stedelijk Lyceum College Zuid, HSL – IST én ISK is in gang gezet.

Termijn 2031-2040

- Alfonsusschool: vervangende nieuwbouw of renovatie.
- Bonhoeffer van der Waalslaan: de renovatie van het oude deel is reeds van start. De renovatie/nieuwbouw van het nieuwere deel staat voor de periode 2031-2040. In deze tweede periode worden de extra m^2 t.o.v. de huidige vernieuwbouw bekostigd.

Termijn 2041-2055

- De gebouwen van Bonhoeffer College locatie Wethouder Beversstraat, het Stedelijk Alpha, vakschool het Diekman en het Wooldrik zijn in dusdanige staat dat ze worden opgenomen voor na 2041. De locatie ROC Wethouder Beversstraat 165 komt in 2037 vrij.

School-bestuur	Schoolnaam	Sector	Leerlingen-telling 1-10-2024	Termijn
VCO	De Kiem	PO	169	2026 t/m 2030
Consent	Prinseschool - Daalweg	PO	183	2026 t/m 2030
Consent	Willem Wilmink	PO	82	2026 t/m 2030
HSL	College Zuid	VO	740	2026 t/m 2030
HSL	HSL - IST	VO	148	2026 t/m 2030
SKOE	Alfonsus	PO	342	2031t/m 2040
Bonhoeffer	Bonhoeffer College - VDW 400-500	VO	1.492	2031t/m 2040
Consent	Het Wooldrik	PO	201	2041t/m 2055
HSL	Het Stedelijk Alpha	VO	361	2041t/m 2055
HSL	Vakschool Het Diekman	VO	200	2041t/m 2055
Bonhoeffer	Bonhoeffer College - Weth. Beverstraat	VO	429	2041t/m 2055

Figuur 5-8 Deelgebied Diekman/Hogeland incl. programmering

5.9. Helmerhoek

Helmerhoek is westelijk gelegen in Enschede zuid.

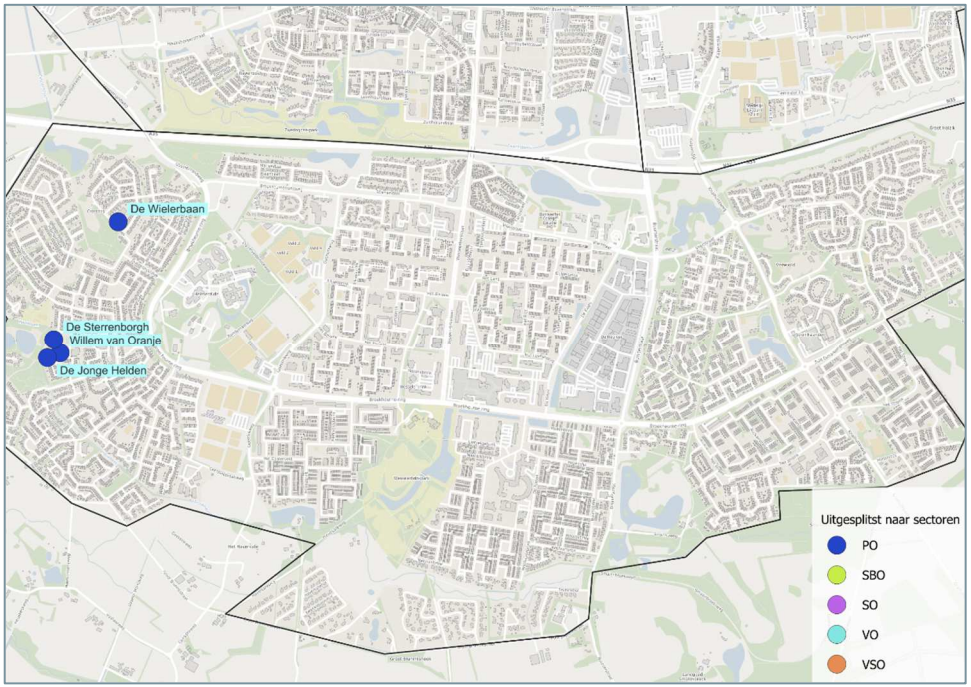
Termijn 2020-2025

- Willem van Oranje, de Jonge Helden, de Sterrenborgh: Willem van Oranje en Jonge Helden gaan verder als één school. Er komt één unielocatie voor deze gefuseerde scholen en de Sterrenborgh. Op dit moment wordt een programma van eisen en vlekkenplan uitgewerkt. Het handelingskader is inmiddels gereed.

Termijn 2031-2040

- De Wielerbaan: vervangende nieuwbouw of renovatie.

School-bestuur	Schoolnaam	Sector	Leerlingen-telling 1-10-2024	Termijn
VCO	Willem van Oranje	PO	108	2020 t/m 2025
Consent	De Sterrenborgh	PO	232	2020 t/m 2025
SKOE	Jonge Helden	PO	123	2020 t/m 2025
Consent	Wielerbaan	PO	305	2031t/m 2040

Figuur 5-9 Deelgebied Helmerhoek incl. programmering

5.10. Wesselerbrink

Deze wijk ligt in het zuiden van Enschede.

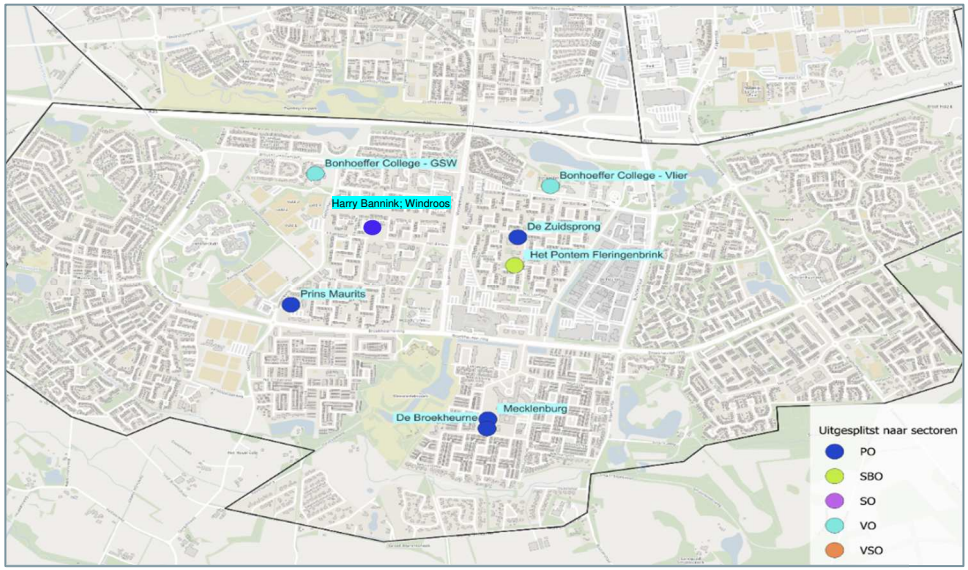
Termijn 2031-2040

- Mecklenburg, Prins Maurits en Broekheurne: deze drie scholen zitten onder de opheffingsnorm. De toekomst van de locaties en de huisvesting wordt nader bekeken. Daarbij wordt toekomstige samenvoeging met een andere school ook onderzocht. In dit gebied worden Harry Bannink en Windroos aangehuurd van Domijn. Deze locaties worden meegenomen in de huisvestingsoplossing

Termijn 2041-2055

- De Zuidsprong en De Europa: ook deze beide scholen zitten onder de opheffingsnorm. Gezien de inhoudelijke ambitie van clustering wordt de Europaschool (gebied Enschede West) meegenomen in de opgave van de Zuidsprong. Een unielocatie kan een toekomstbestendige oplossing bieden.
- SBO Pontem: de locatie Pontem Poolmansweg wordt met ingang van schooljaar 2026/2027 opgeheven. Dan bestaat alleen de locatie Pontem Fleringenbrink nog.
- Het Bonhoeffer College Geessinkweg en het Bonhoeffer College Vlierstraat 75: Carmel heeft in 2025 een eigen strategisch huisvestingsplan ontwikkeld. Op dit moment wordt de van der Waalslaan gerenoveerd. Gestreefd wordt naar een huisvestingsoplossing (op de lange termijn) voor nog twee clusters: PrO/VMBO Vlierstraat/Weth.Beversstraat en MHV Geesinkweg/Bruggertstraat. Op dit moment zijn er nog meerdere toekomstscenario's denkbaar en is afgesproken dat er haalbaarheidsonderzoeken worden uitgevoerd om de mogelijkheden in kaart te brengen. Op basis van deze resultaten vindt er overleg plaats tussen de gemeente en Carmel en wordt bepaald of er een locatie naar voren gehaald kan worden en wat dat betekent voor de realisatie van de andere Bonhoeffer locaties. De gemeente heeft er ook belang bij dat er locaties vrij komen, zodat er een scholencarrousel op gang kan worden gebracht.

School-bestuur	Schoolnaam	Sector	Leerlingen-telling 1-10-2024	Termijn
VCO	Meckelenburg	PO	90	2031t/m 2040
VCO	Prins Maurits	PO	100	2031t/m 2040
Consent	De Broekheurne	PO	101	2031t/m 2040
Consent	De Zuidsprong	PO	114	2041t/m 2055
Consent	Het Pontem Junior (Fleringenbrink)	SBO	133	2041t/m 2055
Carmel	Bonhoeffer College - Geessinkweg	VO	369	2041t/m 2055
Carmel	Bonhoeffer College - Vlier (PrO)	VO	210	2041t/m 2055

Figuur 5-10 Deelgebied Wesselerbrink, incl. programmering

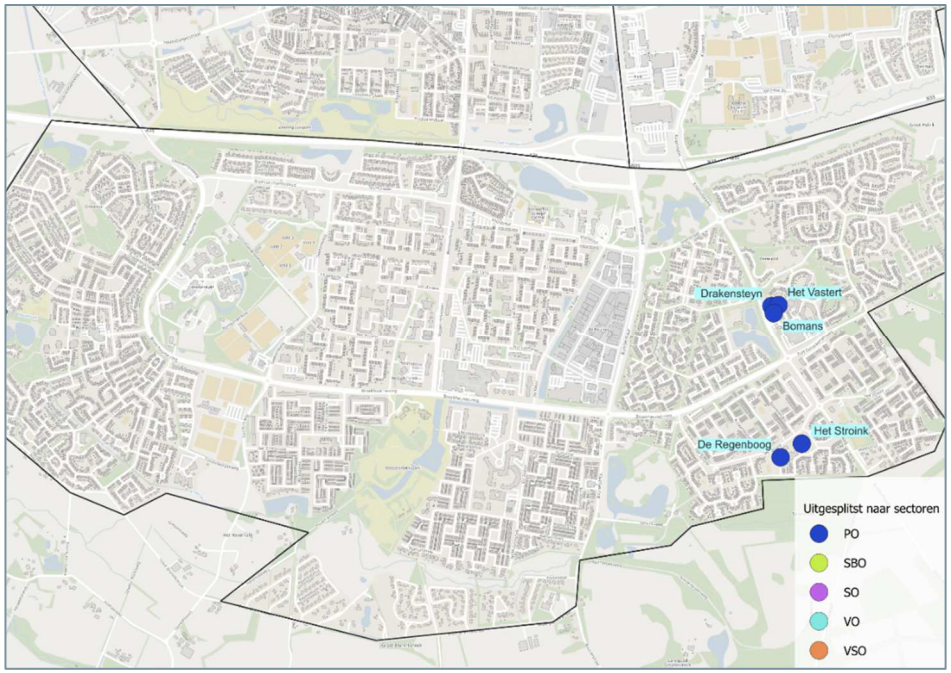
5.11. Stroinkslanden

Stroinkslanden is oostelijk gelegen in Enschede zuid.

Termijn 2031-2040

- De Regenboog en het Stroink: de mogelijkheden voor een unielocatie en nieuwbouw of renovatie worden onderzocht. De scholen zijn geruild met de scholen in Boekelo en staan nu voor de periode 2031-2040. Oorspronkelijk stonden ze voor 2026-2030.
- De Bomansschool, het Vastert en Drakensteyn: De drie scholen bevinden zich reeds onder hetzelfde dak. In de toekomst wordt bekeken of sprake kan zijn van nieuwbouw of renovatie.

School-bestuur	Schoolnaam	Sector	Leerlingen-telling 1-10-2024	Termijn
Consent	Het Stroink	PO	100	2031t/m 2040
SKOE	Regenboog	PO	153	2031t/m 2040
VCO	Drakensteyn	PO	282	2031t/m 2040
Consent	Het Vastert	PO	272	2031t/m 2040
SKOE	Bomans	PO	185	2031t/m 2040

Figuur 5-11 Deelgebied Stroinkslanden incl. programmering

5.12. Enschede west

Enschede west is een voedingsgebied ten zuidwesten van het centrum van Enschede, boven de snelweg (A35). De Noorderkroon is op basis van het vorige IHP inmiddels verhuisd naar een gerenoveerde locatie.

Termijn 2026-2030

- De Bron en De Fontein: deze beide scholen staan in het IHP als één locatie. Momenteel wordt onderzocht of de huidige vier groepen van De Fontein meegenomen kunnen worden in de renovatie van het Greijdanus. De kosten die hiermee gemoeid gaan, gaan ten laste van het totaalbudget. Het restantbedrag is voor de huisvestingsoplossing van De Bron. Dat wordt dan renovatie op een locatie elders.

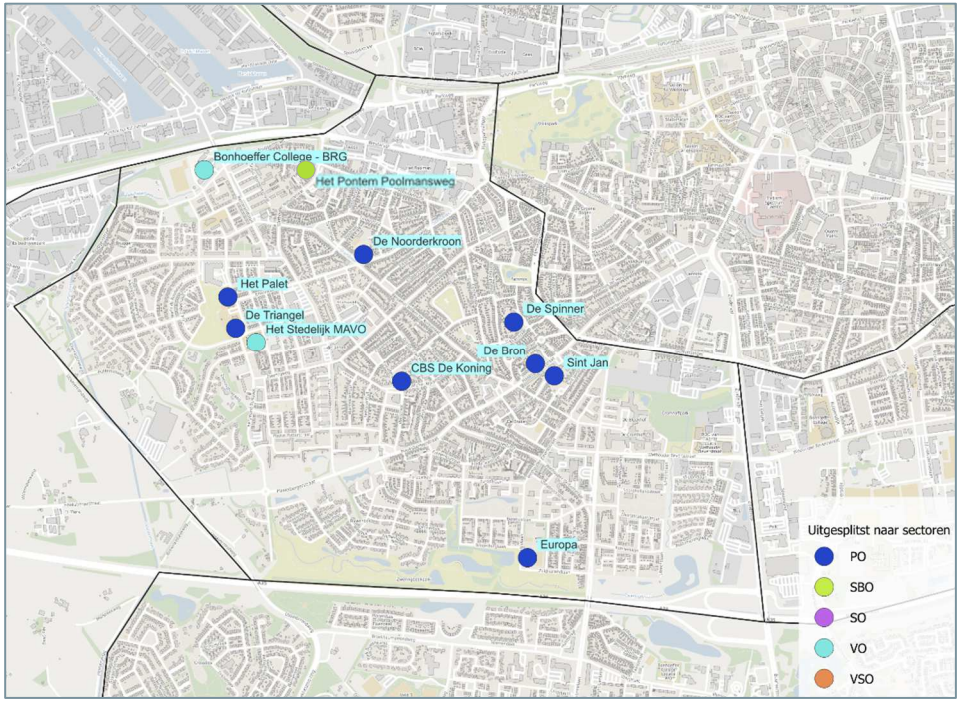
Termijn 2031-2040

- De Spinner: vervangende nieuwbouw of renovatie.
- De Koning en St. Jan: vervangende nieuwbouw of renovatie waarbij de mogelijkheden voor een unielocatie onderzocht worden.
- Het Bonhoeffer College Bruggertstraat: Zoals eerder vermeld werkt Carmel aan een strategisch huisvestingsplan en wordt een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd (zie deelgebied Wesselerbrink).

Termijn 2041-2055

- Europa: de school zit onder de opheffingsnorm. Er wordt gekeken naar een huisvestingsoplossing in combinatie met de scholen in de Wesselerbrink, concreet De Zuidsprong.
- De Triangel en het Palet: nieuwbouw of renovatie. De dependance van de Triangel aan de Meindert Hobbema wordt op korte termijn afgestoten.
- Pontem Poolmansweg: deze locatie verdwijnt miv schooljaar 2026/2027.
- De Stedelijke MAVO: deze locatie maakt onderdeel uit van een appartementencomplex en biedt huisvesting aan de wijklocatie van de bibliotheek.

School-bestuur	Schoolnaam	Sector	Leerlingen-telling 1-10-2024	Termijn
Athena	De Noorderkroon	PO	93	2020 t/m 2025
VGPO	De Bron	PO	175	2026 t/m 2030
VCO	De Koning	PO	113	2031t/m 2040
Consent	De Spinner	PO	137	2031t/m 2040
SKOE	St. Jan	PO	173	2031t/m 2040
Carmel	Bonhoeffer College - Bruggertstraat	VO	1.201	2031t/m 2040
Consent	Europa	PO	119	2041t/m 2055
Consent	Het Palet	PO	231	2041t/m 2055
Consent	Het Pontem College (Poolmansweg)	SBO	98	2041t/m 2055
SKOE	Triangel	PO	494	2041t/m 2055
HSL	De Stedelijke MAVO	VO	289	2041t/m 2055

Figuur 5-12 Deelgebied Enschede west incl. programmering

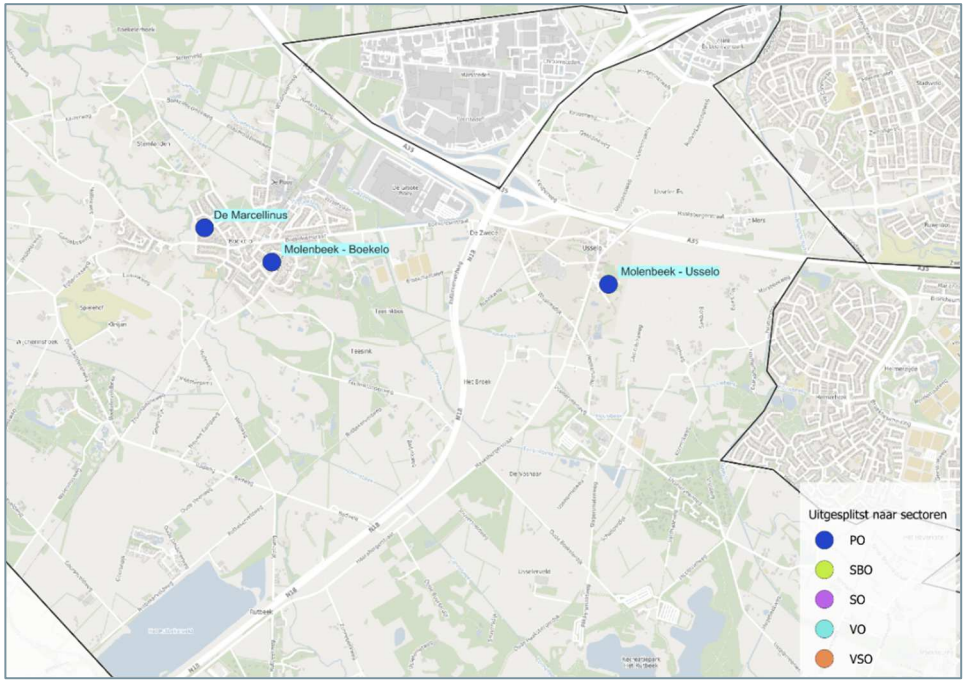
5.13. Boekelo/Usselo

Boekelo is een dorp in het westen van de gemeente Enschede. Tussen Boekelo en Enschede ligt het dorp Usselo. Boekelo en Usselo vormen het voedingsgebied dat inzichtelijk is gemaakt in de kaart.

Termijn 2026-2030

- Marcellinus, Molenbeek Boekelo en Molenbeek Usselo: De scholen in Boekelo zijn geruild met Het Stroink en De Regenboog en naar voren gehaald ten opzichte van het eerdere IHP. De realisatie van een unielocatie is gepland voor de periode 2026-2030. Er zijn (grove) inpassingsstudies voor meerdere locaties gedaan. Momenteel wordt een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd.

School-bestuur	Schoolnaam	Sector	Leerlingen-telling 1-10-2024	Termijn
Consent	Molenbeek - Boekelo	PO	243	2026 t/m 2030
Consent	Molenbeek - Usselo	PO	48	2026 t/m 2030
SKOE	De Marcellinus	PO	90	2026 t/m 2030

Figuur 5-13 Deelgebied Boekelo/Usselo incl. programmering

5.14. Integrale programmering

Om inzicht te geven in de voortgang en personele en financiële capaciteit zijn specifiek voor de projecten binnen termijn (0 tot 5 jaar) de doorlooptijden bepaald, zie figuur 5.14. Op basis van indicatieve doorlooptijden is het verwachte opleverjaar van elk project bepaald.

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Periode 2020 t/m 2025													
VO	Bonhoeffer van der Waalslaan 100-200-300						uitvoering						
	Gymlokalen Vd Waalslaan (3x)												
	Extra gymlokaal vd Waalslaan/Innova/Wooldrik												
PO	De Noorderkroon		afgerond										
VO	Innova incl. 1x gymlokaal	afgerond											
PO	Willem van Oranje, Jonge Helden, De Sterrenborgh												
	Vervanging gymzaal Helmerhoek (2x)												
Periode 2026, 2027, 2028, 2029 en 2030													
VO	College Zuid, HSL IST												
	Gymlokalen Zuid (2x)												
VO	ISK Locatie Mekkelholtspad												
	Extra gymlokaal ivm ISK												
VO	Greijdanus												
PO	Al Ummah/Tulp												
	Vervanging gymlokaal Varviksweg (1x)												
PO	Het Zeggelt Meeuwenstraat												
PO	Bonifatius, Menkotoren												
	Vervanging gymlokaal Zaanstraat (1x)												
PO	Paulus, De Zevenster												
	Vervanging gymlokaal Schietbaanweg (1x)												
PO	De Kiem, OBS Willem Wilmink, Prinseschool Daalweg												
	Vervanging gymlokaal JP Coenstraat (1x)												
PO	De Bron, De Fontein												
PO	Wereldwijs Noord Glanerbrug/Esmarke												
PO	Marcellinus, Molenbeek Boeklo, Molenbeel Usselo												
VO	Kottenpark College												
	Gymlokalen Kottenpark (2x)												

Uitgangspunten

- Het haalbaarheidsonderzoek wordt het eerste jaar opgestart, incl. vaststelling van de projectkaders.
- Voor ontwerp/realisatie is rekening gehouden met een gemiddelde doorlooptijd van 3 jaar. De totale doorlooptijd is daarmee circa 4 jaar tot oplevering.
- Indien het risicoprofiel van het project “hoog” is, wordt de doorlooptijd verlengd worden. Een risicoprofiel is hoog wanneer er aanvullende vraagstukken zijn gekoppeld aan het project. Denk aan; omgevingswet, locatiewijziging, stedelijke inpassing, samenwerking en tijdelijke huisvesting. Voor deze projecten wordt uitgegaan van een doorlooptijd van 6 jaar.

Figuur 5-14 Integrale programmering termijn t/m 2030, inclusief doorlooptijden

6. Financiële doorrekening

6.1. Inleiding

De gemeente Enschede werkt met de VNG-normering voor het bepalen van de ruimtebehoefte en de daarbij behorende financiële vergoeding. De VNG-normvergoeding wordt jaarlijks geactualiseerd Aan de normvergoeding worden geen gespecificeerde kwalitatieve eisen gesteld. Er dient minimaal voldaan te worden aan het Besluit bouwwerken leefomgeving (voorheen Bouwbesluit). Voor het IHP zijn aanvullende eisen gesteld vanuit gemeente en schoolbesturen. In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de gewenste (basis) kwaliteit, de kosten die daaraan zijn gekoppeld en de wijze waarop de kosten worden gedekt (budget).

6.2. Kwaliteit

6.2.1 Basiskwaliteit

Gemeente en schoolbesturen hebben toegewerkt naar een realistische vertaling van de ambitie (zie hoofdstuk 3) uitgaande van nieuwbouw. In **bijlage 5** (kwaliteitskader IHP Enschede) is de gewenste basiskwaliteit verwoord als uitgangspunt voor de ontwerpteams. Op hoofdlijnen is daarbij rekening gehouden met onderstaande uitgangspunten:

1. Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl, voorheen Bouwbesluit 2021), waaraan minimaal voldaan moet worden (wettelijk).
2. Realiseren van ENG-gebouwen waarmee voldaan kan worden aan de klimaatdoelstelling van 95% CO2-reductie (Klimaatakkoord) in 2050. Door direct voor ENG te kiezen worden hoge investeringen in de toekomst voorkomen. Daarmee speelt de gemeente in op de sectorale routekaart. Onlangs is de EPDB IV vastgesteld, deze Europese klimaatdoelstellingen worden nog vertaald naar landelijke wetgeving. Vanuit netcongestie is het een overweging om de stap naar ENG gefaseerd uit te laten voeren, zodat projecten doorgang kunnen blijven vinden.
3. Gevelbeeld niveau welstand: esthetica is geen eis in het Bbl. Om te voldoen aan de gemiddelde welstandseisen is deze toeslag noodzakelijk om toe te werken naar een schoolgebouw dat voldoet aan de omgevingswet.
4. Toekomstbestendig en flexibel waarmee wordt toegewerkt naar een herindeelbaar gebouw (niet-dragende wanden), waarmee ruimtelijke wijzigingen eenvoudiger zijn, verkeersruimten benut worden (ventilatie door het hele gebouw) en de restwaarde van het gebouw wordt verhoogd (toekomstwaarde voor andere functie invullingen).
5. Tussen gemeente en schoolbesturen is verkend welke optimale prijs-kwaliteitverhouding er mogelijk is binnen het (landelijk) Programma van Eisen Frisse Scholen voor onderdelen zoals ventilatiecapaciteit, lichtinval, akoestiek en temperatuur. Dit draagt bij aan de gezondheid van de gebruikers (kinderen en docenten) binnen het gebouw.

6.2.2 Aanvullende kwaliteit

Daarnaast zijn er locatie- en project specifieke eisen of wensen die gemeente en schoolbestuur met elkaar kunnen toevoegen. Per project wordt verkend in welke mate er aanvullingen worden gedaan in kwaliteit. Dergelijke toevoegingen kunnen door gemeente of schoolbestuur overwogen worden inclusief de benodigde bekostiging. In paragraaf 6.5 wordt nader ingegaan op deze uitgangspunten.

6.3. Kosten

6.3.1 Kostenkengetal

In het IHP zijn de investeringskosten voor de basiskwaliteit bepaald middels een kengetal (nieuwbouw). Deze kosten bevatten alle ‘direct aan de bouw gerelateerde’ kosten vanaf de definitiefase van een project (opstellen Programma van Eisen) tot het moment van oplevering van het schoolgebouw.

In de kostenconfiguratoren van HEVO wordt onderscheid gemaakt tussen de sectoren (PO, (V)SO en VO) en wordt rekening gehouden met schaaleffecten van de gebouwen. Het kostenkengetal voor voorzieningen van het (V)SO zijn per m^2 BVO gelijkgesteld aan die van voorzieningen in het PO.

De schaaleffecten in het PO/ (V)SO vindt plaats op het aantal leerlingen (bandbreedte 200 – 400 en meer leerlingen) en in het VO in categorieën gebouwomvang, respectievelijk 5.000, 8.000 en 13.000m^2. Bij het vaststellen van de bandbreedte is benoemd dat er niet wordt gebouwd onder de opheffingsnorm van 137 leerlingen.

In **bijlage 7** zijn de kengetallen per onderwijssector inzichtelijk gemaakt. Dit is exclusief de aanvullende eisen vanuit PO/ (V)SO (Luchtverversing Klasse A en Temperatuur zomer Klasse A). In onderstaande tabellen zijn deze kosten toegevoegd.

Kostenkengetal	PO en (V)SO			
Aantal leerlingen	**200**	**250**	**300**	**400**
Uitganspunt bouwlagen	1	1/2	2	2
Norm bvo	1206	1457	1709	2212
Kosten basiskwaliteit	€ 3.819	€ 3.656	€ 3.493	€ 3.431
Luchtverversing Klasse A	€ 94	€ 94	€ 94	€ 94
Temperatuur zomer Klasse A	€ 26	€ 26	€ 26	€ 26
Aanvullende eisen	€ 120	€ 120	€ 120	€ 120
Totaal	**€ 3.939**	**€ 3.750**	**€ 3.613**	**€ 3.551**

Kostenkengetal	VO	
Voortgezet Onderwijs:	**havo/vwo**	**vmbo/ havo/vwo**
Uitganspunt bouwlagen	3	3
Norm bvo	8000	13000
Kosten basiskwaliteit	€ 3.002	€ 2.958
Totaal	**€ 3.002**	**€ 2.958**

Figuur 7-1 Kostenkengetallen per onderwijssector PO/ (V)SO en VO

Het is belangrijk om te onderkennen dat schaalgrootte en meerdere bouwlagen het kengetal gunstig beïnvloeden. In dit kostenkengetal zijn ook diverse honoraria en vaste aanvullende kosten opgenomen. Daarbij is rekening gehouden met de volgende kosten: honoraria (voor ontwerpteamleden: architect, installatieadviseur, constructeur, bouwfysicus en projectmanager/ -leider), aansluitkosten, heffingen, verzekeringen en onvoorzien. De aanvullende kosten zijn gebaseerd op een eenvoudig gebouw met een compacte gebouwvorm (bij voorkeur 2 of meer bouwlagen) en een daarbij passende voorbereidings- en uitvoeringsplanning. Hierin zijn slechts minimale kosten opgenomen voor de terrein verharding van het schoolplein.

6.4. Budget

6.4.1 Financiële doorrekening

Door de gemeente is een financiële doorrekening gemaakt voor het bepalen van de investeringskosten. In **bijlage 7** is het totale overzicht weergegeven van de investeringskosten per project voor het onderwijs en bewegingsonderwijs (lees: beweging) met onderstaande uitgangspunten.

- Op basis van de ruimtebehoefte bepaling (teldatum 1-10-2024)
- Het genoemde kengetal voor het onderwijs, waarbij rekening is gehouden met de beoogde schaalgrootte met kinderopvang in geval van een kindcentrum.
- De normvergoeding bewegingsonderwijs, waarbij enkele (renovatie) projecten vanuit Vastgoedbedrijf worden gefinancierd en geen onderdeel zijn van dit IHP.
- Voor de VO projecten in termijn 1 (Greijdanus, HSL College en Kottenpark College) zijn de kosten gelijkgesteld aan het budget.
- Project Helmerhoek is onderdeel van het vorige IHP. Dit project is niet meegenomen in de financiële doorrekening. Dit geldt ook voor Bonhoeffer College van der Waal.

In onderstaande tabel zijn de investeringskosten benoemd voor de komende 5 jaar.

Sector	Kosten IHP Kwaliteit
PO / (V)SO	€ 50.598.816
VO	€ 49.212.843
Beweging*	€ 12.373.802
Reserve	€ 542.982
Totaal IHP	**€ 112.728.443**

** Exclusief gymzalen die worden gerenoveerd vanuit Vastgoedbedrijf*

Figuur 7-2 Financiële doorrekening kosten IHP

6.4.2 Budgetverdeling

Zowel gemeente als de schoolbesturen vinden kwaliteit belangrijk, beide partijen hebben extra bijdrage geleverd om dit te bereiken voor de komende periode (0- 5 jaar). Na deze periode moet er meer duidelijk zijn over het aanbestedingsvoordeel van grote volumes en huisvestingsoplossingen met vaste stramienen.

Gemeente

De gemeente heeft bovenop de VNG normvergoeding een extra bijdrage geleverd à € 120 per m2 voor de PO / (V)SO sector. Het dekkingsvraagstuk in deze sectoren is groter dan het VO i.v.m. het geldende investeringsverbod. Uitzondering hierop is de extra bijdrage voor het Greijdanus gezien de complexiteit van dit project.

In tabel 7-3 is de bijdrage vanuit gemeente benoemd voor de komende 5 jaar.

Sector	VNG norm	Extra bijdrage gemeente	Bijdrage gemeente
PO / (V)SO	€ 47.191.587	€ 1.714.680	€ 48.906.267
VO	€ 45.029.273	€ 268.920	€ 45.298.193
Beweging*	€ 12.373.802		€ 12.373.802
Totaal IHP			**€ 106.578.262**

** Exclusief gymzalen die worden gerenoveerd vanuit Vastgoedbedrijf*

Figuur 7-3 Onderbouwing bijdrage gemeente

Schoolbesturen

Met in achtneming van het eerder genoemde investeringsverbod voor de PO / (V)SO sector, is er onderscheid gemaakt in de afspraken per sector:

- Schoolbesturen PO / (V)SO: € 135 per m^2. Met het benoemen van de verduurzamingsmaatregelen (gezondheid en energie) zien schoolbesturen mogelijkheden om dit te verantwoorden richting de accountant. De genoemde aanvullende eisen (Luchtverversing Klasse A en Temperatuur zomer Klasse A) kunnen daarbij worden aangedragen als concrete maatregelen. De verantwoording wordt gezamenlijk opgepakt door de schoolbesturen in overleg met de verschillende accountants. Indien schoolbestuur niet bijdraagt vervallen de genoemde aanvullende eisen en valt de gemeente terug op de VNG normvergoeding.
- Schoolbesturen VO: 8,5% van de stichtingskosten. Daarmee wordt aansluiting gezocht bij de eerdere genoemde bandbreedte van het vorige IHP van 7.5 tot 9.5% van de stichtingskosten.

In tabel 7-4 is de bijdrage vanuit schoolbesturen benoemd voor de komende 5 jaar.

Sector	Extra bijdrage Schoolbestuur	Toelichting
PO / (V)SO	€ 2.071.376	€ 135/m2
VO	€ 4.183.570	8,5%
Totaal IHP	**€ 6.254.946**	

Figuur 7-4 Onderbouwing bijdrage schoolbesturen

Citaat verklaring schoolbesturen Enschede (juni 2025)

Met de verkregen inzichten is het citaat uit het vorige IHP geactualiseerd en herijkt.

"De schoolbesturen PO / (V)SO en VO verklaren zich akkoord met betrekking tot het leveren van een bijdrage aan het IHP bij de stichtingskosten van nieuwbouw- of renovatie van schoolgebouwen. Deze bijdrage zal ten goede komen aan verduurzamingsmaatregelen op het gebied van gezondheid, energie en exploitatie verlagende maatregelen.

6.5. Overige financiële uitgangspunten

6.5.1 Prijspeil en indexering

Alle genoemde kosten en prijzen zijn bepaald op prijspeil januari 2025, inclusief BTW. Het is zaak om - bij behoud van ambitie - de investeringsramingen voortdurend te relateren aan de feitelijke toekomstige ontwikkeling van de bouwkosten. De VNG-index vormt daarvoor een goede basis. Deze indexatie is onderdeel van het jaarlijks vast te stellen Meerjaren investeringschema vanuit de gemeente en wordt tevens gebruikt om de bijdrage van de schoolbesturen te indexeren.

6.5.2 Voorziene kosten gemeente

Voor de doorrekening van de kapitaallasten heeft de gemeente rekening gehouden met de volgende uitgangspunten:

- Tijdelijke huisvesting, waarbij is aangenomen dat niet ieder project hierin wordt voorzien en er zoveel mogelijk gefaseerd wordt gerenoveerd dan wel gebouwd.
- Boekwaarde-vereffening. De mogelijke desinvesteringen op basis van resterende boekwaarden op het vervangingsmoment zijn overgenomen uit de database van de gemeente Enschede.
- Voor onvoorziene omstandigheden is er een post opgenomen.
- De sloopkosten (complete sloop bij vervangende nieuwbouw) zijn bepaald op € 75 per m^2 BVO.
- Kosten voor de haalbaarheidsonderzoeken;

6.5.3 Onvoorziene kosten

Naast de stichtingskosten zijn er kosten die niet in project vallen en apart gefinancierd moeten worden. In **bijlage 8** is de demarcatielijst bijgevoegd ter aanvulling hierop. Onderstaande onvoorziene kosten en / of locatie- en project specifieke kosten zijn niet opgenomen. Deze kosten kunnen worden bekostigd uit de post onvoorzien of vraagt om een budgetbesluit via raad. Bij vaststelling van de projectkaders in het haalbaarheidsonderzoek worden deze onvoorziene posten in beeld gebracht, o.a.:

- Aanpassingen aan de omgeving zoals infrastructurele kosten en aanpassingen aan het openbaar gebied
- Grondkosten voor de nieuwe locatie(s) of inkomsten door verkopen van bestaande locaties.
- Kosten voor specifieke (bezwaar)procedures ten behoeve van de Omgevingswet (uitgangspunt is een reguliere aanvraag).
- Stikstof- en PFAS-maatregelen.
- Asbest-, grondsanering en archeologische vondsten.
- Locatie specifieke voorzieningen, zoals geluidwerende maatregelen en flora fauna.
- Aanvullingen vanuit nieuwe wet- en regelgeving.
- Kosten voor aanvullende kwaliteit worden per project bepaald, waarbij deze kosten wordt neergelegd bij degene die kwaliteit aanvult (gemeente of schoolbestuur).
- De personele en organisatorische ondersteuning vanuit gemeente (VAT). Denk aan: ambtelijke kosten, inclusief beleidsmedewerker gemeente indien schoolbestuur bouwheer is (minus leges).

6.5.4 Budget KC en andere maatschappelijke partners

KC-gerelateerde functies (bijvoorbeeld kinderdagopvang en buitenschoolse opvang) zullen bij nieuwbouw ten minste een marktconforme huur (conform de Wet Markt en Overheid) betalen voor het deel van het gebouw dat voor deze functie aan het bouwvolume van de school is toegevoegd. Vanuit de gemeente (lees: Vastgoedbedrijf) wordt per project bepaald op welke wijze dit wordt vormgegeven.

De gemeente werkt met een kostprijs dekkende huur die wordt bepaald op basis van een door de raad vastgestelde systematiek.

Het toevoegen van bouwvolume ten behoeve van KC-gerelateerde functies kan leiden tot hogere lasten voor de kinderopvangorganisaties ten opzichte van de huidige situatie. Daar staat tegenover dat het hun eigen ruimte is en dat de ruimten niet kunnen worden opgeëist voor onderwijs als de school groeit. Dit houdt in dat deze vierkante meters geen onderwijsbestemming hebben, en dus niet gevorderd kunnen worden door de gemeente bij een ruimtetekort voor onderwijs.

7. Vervolg

7.1. Inleiding

Voor de uitvoering van het IHP (strategisch) is het belangrijk duidelijke procesafspraken te maken; uitvoeringsprogramma en haalbaarheidsonderzoeken (tactisch) om de projectkaders voor het ontwerp en de realisatie scherp te krijgen (operationeel), zie figuur 7-1.

Figuur 7-1 Programmatische vertaling van het IHP

7.2. Bestuursopdracht IHP en stedelijke opgaven

In de uitvoering van de projecten uit jaarschijf 2021-2025 zijn gemeente en schoolbesturen tegen een aantal zaken aangelopen welke vertragend hebben gewerkt. Vanuit de scholen en schoolbesturen werden plannen opgetuigd, maar andere betrokken afdelingen zoals Verkeer, Water, Wonen en Groen waren nog niet aangehaakt.

De vernieuwingsopgave die in dit IHP staat biedt mogelijkheden voor het verwezenlijken van bredere stedelijke doelstellingen. Bijvoorbeeld het verbeteren van de infrastructuur, de ruimtelijke inrichting en/of sociale voorzieningen. Alle vier de strategische opgaven worden geraakt: Inclusief, Groen en duurzaam, Aantrekkelijk en Open Enschede. Hiervoor is er een bestuursopdracht gegeven om 1) een versnelling in de uitvoering van de lopende nieuwbouwprojecten te krijgen en 2) een standaard procesaanpak te krijgen waardoor toekomstige projecten vanaf het begin af aan breed integraal aangevlogen worden. Het doel is de bouw van nieuwe scholen zo goed mogelijk te benutten voor brede gemeentelijke doelstellingen op sociaal en fysiek vlak.

Door per project te benoemen wat de te beantwoorden vraagstukken en risico's zijn kan een betere inschatting gemaakt worden van de te verwachten doorlooptijd en kan er een volgorde/ fasering aangebracht worden voor periode 2026-2030. Met het onderkennen van de doorlooptijden betekent dat risicovolle projecten tijdig moeten starten met de benodigde onderzoeken en dat de minder risicovolle projecten sneller opgepakt kunnen worden.

7.3. Uitvoeringsprogramma

Na vaststelling van het IHP willen gemeente en betrokken schoolbesturen nadrukkelijk stilstaan bij het maken van duidelijke procesafspraken op programma en op projectniveau (tactische vertaling). Daarbij wordt o.a. duidelijkheid verschaft in onderstaande afspraken:

- Taken en verantwoordelijkheden bouwheer versus gemeente of schoolbestuur, incl. het benoemen van de benodigde (tussentijdse) beslis en/of toetsdocumenten. Denk aan: haalbaarheid, fasedocument, aanneemsom, opleverakte
- Format voor een haalbaarheidsonderzoek en toewerken naar overeenkomsten voor vaststelling projectkaders, intentie partners, gebruik- of huurovereenkomsten (incl. bijbehorende beheermodellen).
- Benoemen van de personele capaciteit (gemeente en schoolbestuur), incl. afstemmingsmomenten met de verschillende ambtelijke beleidsvelden bijv. een programmatafel.
- Synergievoordelen in proces (standaardisatie en evaluatie), in aanbesteding (inkoop), in procedures (paraplu omgevingsplan), in uitvoering (circulair gebruik bestaande en toekomstige materialen), etc.
- Toewerken naar een pilot / werkwijze voor de unielocaties binnen het PO of andere pilots te verkenning van bouwmethodieken, circulariteit, etc.
- Voor het benoemen en vaststellen van de Basiskwaliteit en Aanvullende kwaliteit werken gemeente en schoolbesturen toe naar een kwaliteitskader. Met dit kwaliteitskader wordt de kwaliteit van de schoolgebouwen per project vastgesteld en op gemonitord.

- Nadere uitwerking op onderwijskundig vlak, denk aan nieuwkomersonderwijs (taalklassen), passend en inclusief onderwijs.
- Fasering van de tijdelijke huisvesting voor het onderwijs
- Integratie van de onderzoeken met de Kinderopvangpartners en beleidsafdeling Sport en de uitvoeringspartner Sportaal, incl. de beoogde programmering/ fasering van de projecten.
- Verbinding zoeken met de stedelijke opgave en andere ontwikkelingen nabij de school, bijv. aanpassingen openbaar gebied en groen/blauwe schoolpleinen
- Onderzoeken inzake ruimtelijke aspecten (locatiekeuze, omgevingswet, etc.)
- Actualisatie van de leerlingenprognose met een scope van 15 jaar incl. analyseren van consequenties voor de programmering
- Benoemen van de mogelijk beheermodellen passend bij het vastgoed- of accommodatiebeleid van de gemeente.
- Per project in beeld brengen van de netcongestie, daarbij wordt verwezen naar rapport “Impactanalyse netcongestie Gemeente Enschede, juni 2025”
- Vanuit het IHP wordt bepaald op welk moment welke school nieuwbouw of renovatie krijgt. Los daarvan doen er zich altijd situaties voor van (onverwachte) nieuwe onderwijskundige inzichten en samenwerkingen, gewenste verplaatsingen als gevolg van bijvoorbeeld fusies en plotselinge krimp of groei van scholen. Op dit moment wordt bekeken welke zogenaamde scholencarrousel mogelijk is het vanuit IHP en een aantal losstaande ontwikkelingen: samenwerkingswens Maatman met praktijkonderwijs, alternatieve locatie Al Ummah, wens voor andere locatie NEON, wens uitplaatsing Huifkar, alternatieve locatie Bron en samenvoeging Pontem scholen
- Strategische benadering van aanbestedingen binnen het IHP: Om de ambities uit het Integraal Huisvestingsplan (IHP) te realiseren binnen de beschikbare middelen, zetten we in op een strategische en programmatische benadering van aanbestedingen. Door opgaven te bundelen en meerjarig samen te werken met marktpartijen, creëren we ruimte voor schaalvoordeel, kennisontwikkeling en kwaliteitsverbetering. Samenwerkingsvormen zoals bouwteams en raamovereenkomsten maken het mogelijk om vanaf het begin marktkennis in te brengen, risico’s te beperken en tot slimme, duurzame oplossingen te komen. Zo vergroten we het maatschappelijk rendement van investeringen en bouwen we doelgericht aan toekomstbestendige onderwijshuisvesting.
- Onderstaand enkele uitgangspunten die de gemeente hanteert ten aanzien van aanbesteding kinderopvang:
    - De rol van de gemeente is die van begeleider van een eerlijke aanbesteding en faciliterend (organiseren, uitnodigen etc).
    - Het kwaliteitskader is het kwaliteitskader KOV VVE waaraan de aanbieders moeten voldoen, waarop wordt gemonitord.
    - Kinderopvang schrijft zich in (formulier) en leveren een motivatie op samenwerking en een motivatie op (pedagogische)visie en presenteren zich aan een door de scholen samengestelde commissie (de scholen bepalen met wie zij in zee willen).
    - Criteria voor KOV:
        - Criterium 1: Pedagogische/educatieve visie en globale ruimtelijke vertaling
        - Criterium 2: Samenwerking met de scholen ten behoeve van een doorgaande lijn

7.4. Haalbaarheidsonderzoek

Op verzoek van de gemeente wordt ieder project opgestart middels een haalbaarheidsonderzoek binnen de dan geldende randvoorwaarden. Het onderzoek is nodig voor het toetsen van de mogelijke scenario’s en zorgt voor de benodigde actualisatie van de uitgangspunten en maakt de vertaling naar de locatie- en project specifieke uitgangspunten:

- De leerlingenprognose met een scope van 15 jaar. In dit IHP is uitgegaan van de leerlingentelling van 1-10-2024 en de bijbehorende ruimtebehoefte voor het ramen van de investeringsopgaven. Van belang is dat de definitieve leerlingenaantallen waarvoor gebouwd wordt in het uitvoeringsprogramma (definitieve planvorming) nader worden gedefinieerd.
- Een definitieve afweging tussen nieuwbouw of renovatie of locatie (voorkeurscenario), incl. locatie- en projectspecifieke randvoorwaarden.
- De dan bekende bouwkostenniveaus en geïnventariseerde risico’s en dekkingsbronnen.
- Benoemen van de beoogde partners (incl. dekkingsvoorstel en intentieovereenkomst).
- Voorstel voor het bouwheerschap. In de onderwijswetgeving is bepaald dat het bouwheerschap in principe bij de schoolbesturen rust, wanneer het schoolgebouw in juridisch eigendom is van de schoolbesturen. Per project wordt bekeken of het

bouwheerschap bij de gemeente of het schoolbestuur komt te liggen.. Conform de Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs vindt bij ieder project overleg plaats over het bouwheerschap en de meest aangewezen eigendomsverhouding. Het bouwheerschap wordt verkend binnen het haalbaarheidsonderzoek.
- Inzichtelijk maken van de beoogde beheerconstructie.
- Het benoemen van een kansen en risico's (incl. beheersmaatregel).

Na de vaststelling van het voorkeurscenario door gemeente en schoolbestuur worden de projectkaders van dit scenario vastgelegd en getekend in een uitvoeringsovereenkomst.

7.5. Aanpassingen bij wijzigingen wet- en regelgeving

Dit IHP is opgesteld onder de wet- en regelgeving zoals deze geldt op het moment van het opstellen daarvan. Echter, wet- en regelgeving is onderhavig aan voortschrijdend inzicht; zo ook de wetgeving met betrekking tot het huisvestingsstelsel voor het funderend onderwijs in Nederland. Bij (substantiële) wijzigingen van bijvoorbeeld het genoemde stelsel, de Algemene Uitkeringen van het gemeentefonds, de wijze van bepalen van normbedragen, wijzigingen ten aanzien van Besluit bouwwerken leefomgeving, energie-akkoorden of enig andere substantiële ontwikkelingen, kan het nodig zijn om dit IHP (op onderdelen) aan te passen aan de dan geldende realiteit en mogelijkheden.

7.6. Verordening aanpassen

Bij opstellen van het IHP is de verordening Onderwijshuisvesting 2016 van toepassing. Na vaststelling van dit IHP zal de gemeente de verordening aanpassen aan de laatste modelverordening. De VNG werkt momenteel toe naar een nieuwe versie passend bij het wetsvoorstel. Tot die tijd geldt de huidige verordening en daarmee de (wettelijke) aanvraagprocedure voor projecten. Hiervoor werkt de gemeente met de **Procedure 'Programma en Overzicht Onderwijshuisvesting'** zoals beschreven in de huidige verordening onderwijshuisvesting.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Gebouwenbestand onderwijs en bewegingsonderwijs
Bijlage 2: Wettelijke beleidskaders
Bijlage 3: Criteria voor prioritering in de programmering
Bijlage 4: Prognose vergelijking
Bijlage 5: Kwaliteitskader IHP Enschede
Bijlage 6: Kostenkengetal per onderwijssector
Bijlage 7: Investeringsplanning opgaven IHP
Bijlage 8: Demarcatielijst

Bijlage 1: Gebouwenbestand onderwijs en bewegingsonderwijs

Schoolgebouwen

ID	Schoolbestuur	Schoolnaam	Sector	BRIN
1	Enschedese Schoolvereniging	Enschedese Schoolvereniging	PO	05VT00
2	Stichting Katholiek Onderwijs Enschede	Liduina	PO	06LX00
3	Stichting VCO Oost Nederland	Meckelenburg	PO	08UT00
4	Hannah	De Bron	PO	08VH00
5	Hannah	De Fontein	PO	08VH01
6	Stichting VCO Oost Nederland	Drakensteyn	PO	10MI00
7	Stichting VCO Oost Nederland	Drakensteyn - De Kiem	PO	10MI01
8	Stichting VCO Oost Nederland	Pr Maurits	PO	11BT00
10	Stichting VCO Oost Nederland	De Zevenster	PO	13JX01
11	Stichting VCO Oost Nederland	Willem van Oranje	PO	13OY00
12	Stichting VCO Oost Nederland	CBS De Koning	PO	13TB00
13	Stichting Consent	Boekelo	PO	16NC00
14	Stichting Consent	Usselo	PO	16NC02
15	Stichting Consent	Le Res Reudinkstraat (voorheen De Bothoven)	PO	La Res
16	Stichting Consent	De Spinner	PO	16UE00
18	Stichting Consent	WereldWijs (Glanerburg Noord)	PO	16XT00
19	Stichting Consent	Europa	PO	16ZD00
20	Stichting Consent	Alles in één school De Zuidsprong	PO	16ZT00
22	Stichting Consent	Lonneker	PO	17EB00
23	Stichting Consent	De Broekheurne	PO	17EL00
24	Stichting Consent	Het Zeggelt - Dr. Benthemstraat	PO	17EV01
25	Stichting Consent	Het Zeggelt - Meeuwenstraat	PO	17EV02
26	Stichting Consent	WereldWijs - Zuid	PO	17FF00
27	Stichting Consent	Park Stokhorst	PO	17FW00
28	Stichting Consent	La Res Noord (voorheen Twekkelerveld)	PO	17LM00
29	Stichting Consent	Prinseschool - Prinsestraat	PO	16NV00
30	Stichting Consent	Prinseschool - Staringstraat	PO	17MT02
31	Stichting Consent	Prinseschool - Daalweg	PO	17MT03
32	Stichting Consent	Prinseschool - IST	PO	17MT04
34	Stichting Consent	Het Palet	PO	17NS00
35	Stichting Consent	La Res Rozenstraat	PO	17OF00
36	Stichting Consent	Het Stroink	PO	17QA00
37	Stichting Consent	Willem Wilmink	PO	17RE00
38	Stichting Consent	Het Vastert	PO	17SQ00
39	Stichting Consent	Het Wooldrik	PO	17TK00
40	Stichting Consent	De Sterrenborgh	PO	17UH00
41	Stichting Katholiek Onderwijs Enschede	St. Gerardus	PO	19LD00
42	Stichting Katholiek Onderwijs Enschede	De Regenboog	PO	19LU00
43	Stichting Katholiek Onderwijs Enschede	De Troubadour	PO	19MF00
45	Stichting Katholiek Onderwijs Enschede	Sint Jan	PO	19MY00
46	Stichting Katholiek Onderwijs Enschede	Alfonsus	PO	19NB00
48	Stichting Katholiek Onderwijs Enschede	Interzuilaire opvangklas (IOK De Globe)	PO	19NE01
49	Stichting Katholiek Onderwijs Enschede	Bonifatius	PO	19NH00
50	Stichting Katholiek Onderwijs Enschede	Paus Joannes	PO	19NM00
51	Stichting Katholiek Onderwijs Enschede	De Marcellinus	PO	19NM01
52	Stichting Katholiek Onderwijs Enschede	Paulus	PO	19NP00
53	Stichting Katholiek Onderwijs Enschede	Menkotoren	PO	19NS00
54	Stichting Katholiek Onderwijs Enschede	De Triangel	PO	19NV00
55	Stichting Katholiek Onderwijs Enschede	Bomans	PO	19OB00
56	Stichting Katholiek Onderwijs Enschede	De Jonge Helden	PO	19OF00
57	Stichting Consent	De Wielerbaan	PO	22NW00
58	Stg. O.w. op Islam. grondsl.in Midden&Oost-Nederland (SIMON)	Al Ummah	PO	24EY00
59	Stg. O.w. op Islam. grondsl.in Midden&Oost-Nederland (SIMON)	Al Ummah - Tulp	PO	24EY01
60	Stichting Vrijescholen Athena	De Noorderkroon	PO	24PE00
61	Stichting Katholiek Onderwijs Enschede	Schateiland	PO	26AH00
62	Stichting Consent	De Esmarke	PO	26AJ00
63	Stichting VCO Oost Nederland	Ouverture	PO	31BK00
64	Stichting Katholiek Onderwijs Enschede	Ariënsschool	SBO	15MK00
65	Stichting Consent	Het Pontem	SBO	19KG00
66	Stichting Consent	Het Pontem (De Tender)	SBO	19KG01
67	Stichting Attendiz	Panta Rhei College	SO	00KM52
68	Stichting Attendiz	Het Reliëf (voorheen Het Sloepje)	SO	00ZN00
69	Stichting Attendiz	Onderwijscentrum Het Roessingh	SO	02GD00
70	Stichting Kentalis Onderwijs	Prof. Huizingschool	SO	17GW08
71	Stichting Attendiz	De Huifkar SO	SO	19LZ00
72	Stichting Attendiz	Het Meerik VSO	SO	19LZ02
73	Stichting Het Stedelijk Lyceum Enschede	Het Stedelijk Lyceum - Kottenpark	VO	00AH00
74	Stichting Het Stedelijk Lyceum Enschede	Het Stedelijk College Zuid	VO	00AH07
75	Stichting Het Stedelijk Lyceum Enschede	Het Stedelijk College Zuid HSL - IST	VO	00AH07-1
76	Stichting Het Stedelijk Lyceum Enschede	Het Stedelijk MAVO (Zwering)	VO	00AH08
77	Stichting Het Stedelijk Lyceum Enschede	Het Stedelijk Innova	VO	00AH09A
78	Stichting Het Stedelijk Lyceum Enschede	Het Stedelijk Lyceum - ISK	VO	00AH11
79	Stichting Het Stedelijk Lyceum Enschede	Het Stedelijk Alpha	VO	00AH17
80	Stichting Het Stedelijk Lyceum Enschede	Het Stedelijk vakschool Diekman	VO	00AH18/19NG
81	Stichting Het Stedelijk Lyceum Enschede	Het Stedelijk Lyceum - Tienercollege Florès	VO	00AH19
82	Stichting Carmelcollege	Bonhoeffer College - GSW	VO	17VN01
83	Stichting Carmelcollege	Bonhoeffer College - VDW	VO	17VN05
84	Stichting Carmelcollege	Bonhoeffer College - BRG	VO	17VN06
85	Stichting Carmelcollege	Bonhoeffer College - Vlier	VO	17VN08
86	Stichting Carmelcollege	Bonhoeffer College - Weth. Beverstraat	VO	17VN09
87	Stg. Ger. Voortgez. Onderwijs Oost-Nederland	Greijdanus School voor LWOO VMBO HAVO VWO	VO	17VS02
90	Stichting Kentalis Onderwijs	Maatman College	VSO	17GW19
91	Stichting Attendiz	NEON College	VSO	23KF00

Gymzalen/sporthallen/sportzalen

Accomodaties in eigendom VBE	
Gymzalen	
1	Mina Krusemanstraat
2	Tulpstraat
3	Varviksweg
4	Zeggeltlaan
5	Dr. Coppesstraat
6	Min. Savornin Lohmanlaan
7	Park de Kotten (De Kotten)
8	Schietbaanweg
9	Zaanstraat
10	Scholten Reimerstraat
11	Floraparkstraat
12	Hoge Boekelerweg
13	Hogelandstraat
14	J.P. Coenstraat
15	J.C. De Rijpstraat (De Rijpstraat)
16	De Posten
17	Het Leunenberg (Leunenberg)
18	Het Riet
19	Het Stroink
20	Gerard Terborghstraat (Het Palet)
21	Haaksbergerstraat
22	Poolmansweg
23	Spinnerstraat
24	Straatsburglaan
Sportzalen	
1	Esmarke
2	Helmerhoek
3	Stroinkslanden
Sporthallen	
1	Deppenboekhal
2	Diekmanhal
3	De Brug
4	Pathmoshal

Accommodaties derden gehuurd door OHV	
Gymzalen	
1	Gymzaal Performance Factory
2	Lumen
3	Het Bijvank
Sportzalen	
4	Prismare
5	MFA de Zweede - Westerveldhal

Accommodaties derden	
Gymzalen	
1	Enschedese Schoolvereniging
2	Het Roessingh (V)SO
3	Revalidatie Centrum Roessingh
4	Maatman College
5	Prof. Huizingschool 1
6	Prof. Huizingschool 2
7	Het Meerik
8	Neon College
9	Het Stedelijk Lyceum - Kottenpark 1
10	Het Stedelijk Lyceum - Kottenpark 2
11	Het Reliëf
12	Bonhoeffercollege - Van der Waalslaan 1
13	Bonhoeffercollege - Van der Waalslaan 2
14	Bonhoeffercollege - Van der Waalslaan 3
15	Het Stedelijk Lyceum - Innova
16	Bonhoeffercollege - Vlierstraat
17	Bonhoeffercollege - Bruggertstraat 1
18	Bonhoeffercollege - Bruggertstraat 2
Sportzalen	
1	Bonhoeffercollege - Geessinkweg
2	Het Stedelijk Lyceum - College Zuid
3	Het Stedelijk Lyceum - De Zwering

Bijlage 2: Wettelijke beleidskaders

Deze bijlage beschrijft de wettelijke beleidskaders voor het IHP; de wettelijke taak van de gemeente en schoolbesturen op het gebied van onderwijshuisvesting en relevante ontwikkelingen.

Zorgplicht

Gemeenten hebben op het gebied van onderwijshuisvesting de zogeheten zorgplicht. De onderwijswetgeving stelt dat een gemeente dient te voorzien in voldoende en adequate huisvesting voor het primair onderwijs (PO), (voortgezet) speciaal onderwijs ((V)SO) en voortgezet onderwijs (VO). De voorzieningen in de huisvesting waarvoor de gemeente verantwoordelijk is zijn vastgelegd in de wetgeving. Daarbij gaat het onder andere om (vervangende) nieuwbouw, uitbreiding en herstel van constructiefouten. Het onderhoud (binnen- en buitenkant) en de exploitatie van schoolgebouwen is de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen. Renovatie is (vooralsnog) niet wettelijk geregeld. Hetzelfde geldt voor vernieuwbouw.

Huidig stelsel

De huidige rolverdeling (waarbij gemeenten verantwoordelijk zijn voor nieuwbouw en schoolbesturen verantwoordelijk zijn voor onderhoud, aanpassing en exploitatie) vertoont gebreken. Het stelsel biedt beide partijen theoretisch de mogelijkheid om de eigen uitgaven onverantwoord te beperken:

- Gemeenten kunnen eigen uitgaven beperken door relatief goedkope gebouwen neer te zetten, met als gevolg hoge onderhouds- en exploitatiekosten.
- Schoolbesturen kunnen de eigen uitgaven beperken door weinig te investeren in onderhoud en eerder nieuwbouw aan te vragen bij de gemeente.

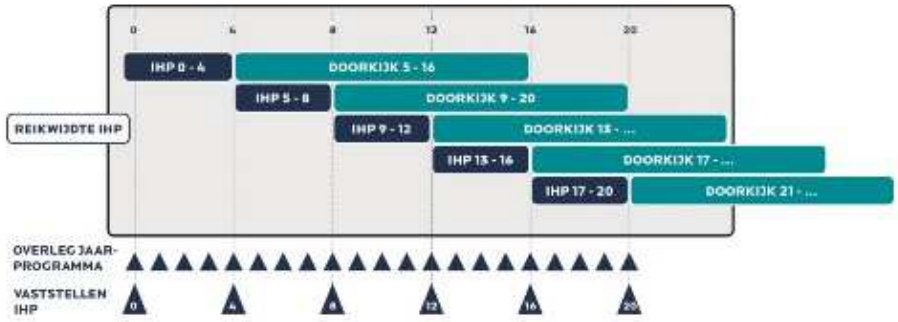
Daarbij komt dat een aantal zaken, zoals bekostiging als gevolg van aangescherpte eisen in het Bouwbesluit en maatschappelijk wenselijke voorzieningen, waaronder op het gebied van duurzaamheid, en de voorziening renovatie niet wettelijk geregeld zijn.

Figuur B2.1. Huidig stelsel incl. tekortkomingen (hiaten)

Wetsvoorstel

Op 15 december 2016 hebben de PO-raad, de VO-raad en de VNG een gezamenlijk voorstel gestuurd aan toenmalig staatssecretaris Sander Dekker om de tekortkomingen in het huidige stelsel voor onderwijshuisvesting op te lossen. Het uitgangspunt van dit voorstel is dat gemeenten en schoolbesturen een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben voor de (kwaliteit van de) huisvesting van scholen.

Figuur B2.2. Reikwijdte van het IHP conform wetsvoorstel

Op 9 mei 2018 is het verder uitgewerkte voorstel gepubliceerd door de PO-raad, de VO-raad en de VNG. Inmiddels is het voorstel ook formeel door de VNG goedgekeurd en formeel aan de huidige minister aangeboden.

Het voorstel pleit voor aanpassing van het stelsel om een aantal van de geconstateerde tekortkomingen op te heffen. Daarbij worden de nadelen van de scheiding van de financiële middelen zoveel mogelijk opgeheven. Gemeenten en schoolbesturen komen in een meer gelijkwaardige positie ten opzichte van elkaar. Belangrijke elementen uit het voorstel zijn:

- De in de wet beschreven jaarcyclus voor aanvragen onderwijshuisvesting wordt vervangen door een langere periode, waarin gemeenten na overleg met betrokken schoolbesturen het huisvestingsbeleid en het investeringsprogramma voor een periode van 4 of 5 jaar vastleggen in een meerjarenprogramma (IHP), met een doorkijk tot ten minste het 16e jaar. De schoolbesturen worden verplicht om een MJOP vast te stellen.
- De mogelijkheid om renovatie als volwaardig alternatief voor vervangende nieuwbouw in te kunnen zetten. Renovatie (lees: vernieuwbouw) moet worden opgenomen als voorziening in de wet. Renovatie dient daarbij te leiden tot een startsituatie (of startconditie) die in functioneel en kwalitatief opzicht gelijkwaardig is aan nieuwbouw en gericht is op levensduurverlenging van ten minste 25 jaar.
- Het investeringsverbod voor het PO en (V)SO wordt zodanig aangepast dat het overeenkomt met de betreffende bepalingen uit de Wet op het voortgezet onderwijs. PO- en (V)SO-besturen krijgen daarmee de mogelijkheid om in huisvesting te investeren.
- De concretisering van het Huisvestingsvoorstel van de sectorraden en de VNG gaat uit van het handhaven van de huidige financieringsstromen. Aanvullend kan de versoepeling van het investeringsverbod leiden tot een gezamenlijke financiering die de kwaliteit van onderwijshuisvesting kan vergroten dan wel het moment van investeren kan vervroegen.

Vooruitlopend op de kaders van de vigerende wetgeving streeft gemeente Enschede ernaar mee te gaan met deze ontwikkeling. Dit betekent wel dat er rekening wordt gehouden met het nog geldende investeringsverbod voor het PO en SO.

Ontwikkeling
Het ministerie van OCW is bezig om het wetsvoorstel landelijk te bekrachtigen. Bij vaststelling van het voorstel worden bovenstaande elementen wettelijk en daarmee ook de uitgangspunten van dit IHP.

Verordening

De uitvoering van de zorgplicht wordt geregeld via een juridisch instrument, de verordening. Op grond van de Gemeentewet (artikel 149), de Wet op het Primair Onderwijs (artikel 102), de Wet op de Expertisecentra (artikel 100) en de Wet op het Voortgezet Onderwijs (artikel 76) is de gemeenteraad verplicht bij verordening een regeling vast te stellen. De verordening bevat de basis van het onderwijshuisvestingsbeleid en regelt uitgangspunten voor onder andere de voorzieningen die schoolbesturen jaarlijks kunnen aanvragen bij een gemeente, criteria voor het toetsen van deze aanvragen en procedurele afspraken. De Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs gemeente Enschede is voor het laatst vastgesteld op 15 december 2015 en in werking getreden op 1 januari 2016. Inhoudelijk sluit de verordening aan op de modelverordening van de VNG.

Eigendom

Schoolbesturen hebben het (juridisch) eigendom van een schoolgebouw met de daarbij behorende ondergrond. Dit houdt in dat een schoolbestuur als eigenaar van een schoolgebouw en ondergrond juridisch aansprakelijk is. Wanneer een schoolbestuur geen gebruik meer maakt van het gebouw valt het gebouw terug in het juridisch eigendom van de gemeente. De reden hiervoor is dat de gemeente het gebouw en de ondergrond heeft bekostigd. De gemeente heeft dus het economisch claimrecht. Schoolbesturen kunnen vanwege hun positie een gedeelte van het gebouw in medegebruik (voor andere culturele, maatschappelijke of recreatieve doeleinden) geven aan instellingen die uit de openbare kas worden bekostigd met een ideëel doel. Verhuren is mogelijk als de gemeente daar, met inachtneming van de verordening, voorafgaand toestemming voor geeft.

Kinderopvang

Op 1 januari 2018 is de Wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk in werking getreden. Daarbij zijn kinderopvang en peuterspeelzalen geharmoniseerd, waardoor men tegenwoordig spreekt van peuteropvang. Voor de peuteropvang is

daarbij een landelijk kwaliteitskader ingevoerd dat grotendeels gelijk is aan de kinderopvang. De GGD is aangesteld als toezichthouder op de kwaliteit voor zowel de kinderopvang als peuterspeelzalen. Daarnaast is er met de invoering van de Wet OKE voor gemeenten een verplichting gekomen om voldoende aanbod vroeg- en voorschoolse educatie (VVE) te realiseren, waarbij de financiële drempels voor ouders van doelgroepkinderen zo laag mogelijk moeten zijn.

Bewegingsonderwijs

Scholen zijn in het PO en (V)SO verplicht om elke week respectievelijk 1,50 en 2,25 klokuren per week bewegingsonderwijs te krijgen. Binnen het VO zijn het aantal klokuren variabel en afhankelijk van het leerjaar en profiel (onderwijsniveau). Dit bewegingsonderwijs kan gegeven worden in gymzalen, maar mag ook gegeven worden op sportvelden, buitenlocaties of binnen andere (gemeentelijke) sportaccommodaties. De gemeente is verantwoordelijk om te voorzien in deze accommodaties (na)bij scholen. Voor het VO gelden wettelijke richtlijnen waaraan het bewegingsonderwijs moet voldoen.

Klimaatakkoord

In het klimaatakkoord is vastgelegd dat de PO-raad en de VO-raad sectorale routekaarten, behorende bij de klimaatopgave, dienen door te rekenen naar een CO_2-arme gebouwenvoorraad. HEVO heeft deze doorrekening uitgevoerd. Deze doorrekening richt zich enerzijds op de effectiviteit van mogelijke scenario's op de totale reductie van gebouwgebonden CO_2-productie en anderzijds op de kosten-effectiviteit van de verschillende maatregelen die op de gebouwenvoorraad kunnen worden toegepast.

Op het gebied van de te behalen doelstellingen is de opdracht aan de sectoren om:

- Te komen tot een gebouwgebonden CO_2-reductie van 49% in 2030 ten opzichte van de situatie in 1990.
- Te komen tot een gebouwgebonden CO_2-reductie van 95% in 2050 ten opzichte van de situatie in 1990.

Naast de doelstellingen op het gebied van CO_2-reductie, hebben de beide sectorraden daaraan toegevoegd dat een duurzaam schoolgebouw een schoolgebouw is dat optimaal ten dienste staat van het onderwijs dat erin aangeboden wordt. Een goed binnenklimaat resulteert in een hoger leerrendement en minder ziekteverzuim. Een schoolgebouw is daarmee niet alleen duurzaam voor wat betreft de CO_2-uitstoot of het energieverbruik; het is een gebouw dat aansluit bij de onderwijskundige visie van de school, past bij het aantal leerlingen en toekomstbestendig is bij veranderingen.

De doelstellingen zijn als volgt:

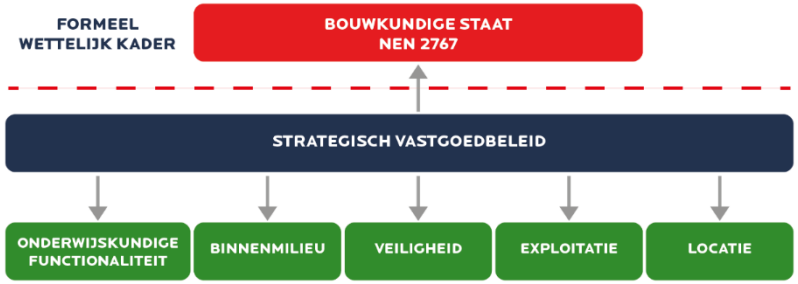
Doelstelling	Referentiejaar 1990
CO_2-reductie 2030	49,0%
CO_2-productie 2030	51,0%
CO_2-reductie 2050	95,0%
CO_2-productie 2050	5,0%

Ontwikkeling

Medio 2024 is de EPDB IV vastgesteld waarmee de Europese klimaatdoelstellingen nader zijn geconcretiseerd. Deze doelstellingen worden nog vertaald naar landelijke wetgeving. Dit IHP beperkt zich tot de huidige wetgeving.

Bijlage 3: Criteria voor prioritering in de programmering

Om de vernieuwingsopgave in het IHP goed te prioriteren is een gezamenlijk beeld ontwikkeld van de status quo van de schoolgebouwen. Schoolbesturen en de gemeente zijn van mening dat de verordening-systematiek een té nauwe definitie geeft van de kwaliteit van schoolgebouwen. Er was daarom behoefte aan een breder geformuleerd en beleidsrijk kwaliteitskader.

Figuur B3.1. Kwaliteitsanalyse conform benchmark HEVO

[illegible] de schoolgebouwen gaat daarom ook aandacht naar het gebruik (onderwijs) en de exploitatie en duurzaamheid van de gebouwen. Het is immers niet de vraag of een pand een goed gebouw is, maar of een pand een goed en toekomstbestendig schoolgebouw is. Naast de formele capaciteitsbeoordeling en bouwkundige staat worden ook onderwijskundige functionaliteit, exploitatie, binnenmilieu, veiligheid en locatie beoordeeld.

Bouwkundige staat

De uitgangspositie wordt bepaald door de leeftijd van het schoolgebouw. In de praktijk blijkt gemiddeld genomen dat de oudste gebouwen de meeste problemen geven. Toch is dit niet altijd het geval. Onderhoud en investeringen moeten daarom in samenhang worden afgewogen.

Het is wenselijk om desinvesteringen in de bestaande schoolgebouwen te voorkomen. De bouwkundige staat wordt daarom niet alleen beoordeeld op basis van de NEN 2767-systematiek, maar betrekt ook de meerjarenonderhoudsplanning (MJOP) van de schoolbesturen in de beoordeling. De vervangingstermijnen in de onderhoudscyclus en de technisch-economische levensduur (afschrijvingstermijn) van het gebouw zijn aan elkaar gekoppeld in de beoordeling. Eventueel uitgevoerde levensduurverlengende renovaties zijn ook meegewogen. Daarnaast speelt een eventuele monumentenstatus een rol in de beoordeling.

Onderwijskundige functionaliteit

De Onderwijskundige functionaliteit speelt een net zo grote rol als de bouwkundige staat. Immers, een schoolgebouw moet het onderwijs zo goed mogelijk faciliteren.

Onderwijskundige visies en identiteiten verschillen, waarmee ook verschillen kunnen bestaan ten aanzien van de functionaliteit van een schoolgebouw voor een bepaalde school of schooltype. Ook zijn onderwijskundige visies gedurende de leeftijd van een schoolgebouw aan verandering onderhevig. Het is daarom van belang om ook de flexibiliteit van het schoolgebouw om zich aan te kunnen passen aan de veranderingen mee te wegen in de beoordeling van de onderwijskundige functionaliteit.

Binnenmilieu en duurzaamheid

Het binnenklimaat in bestaande schoolgebouwen is een punt van aandacht. Sommige oude schoolgebouwen presteren op dit vlak beter dan andere schoolgebouwen. Door dit aspect mee te laten wegen in de beoordeling en prioritering van de schoolgebouwen is het mogelijk de meest problematische scholen op dit aspect een hogere prioriteit te geven.

Tevens is van belang om te bepalen in hoeverre een schoolgebouw te verbeteren is op het gebied van binnenmilieu en duurzaamheid. Bij duurzaamheid speelt dan in ieder geval een rol welke kansen er liggen om een schoolgebouw energiezuinig te maken in termen van (bijna) energieneutraliteit ((B)ENG).

Veiligheid

Een schoolgebouw moet in de basis veilig zijn. Toch zijn er verschillen tussen bestaande schoolgebouwen op dit vlak. Deze worden als signaalfunctie meegenomen in de beoordeling van de schoolgebouwen.

Exploitatie

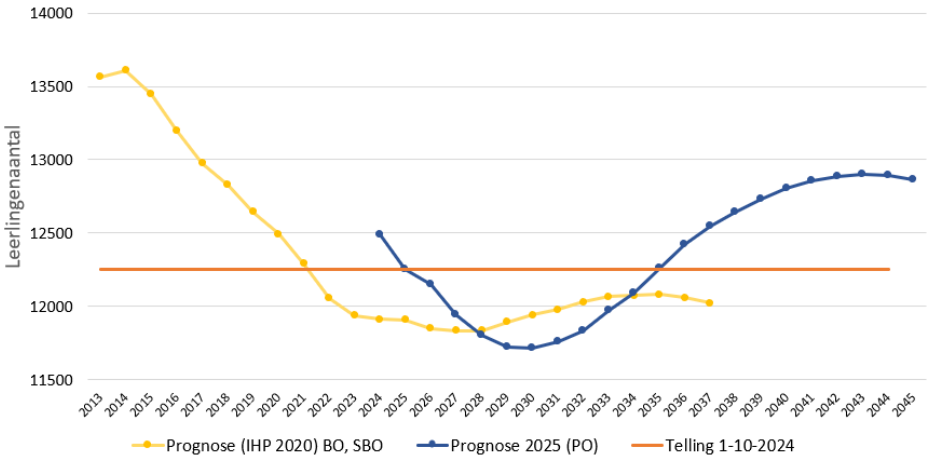
Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de exploitatie (onderhoud, energie, schoonmaak) van de schoolgebouwen. Om de IHP-opgave als een gezamenlijke opgave te kunnen beschouwen is het van belang om de investeringen van de gemeente en schoolbesturen optimaal af te stemmen.
Bestaande schoolgebouwen kennen vaak een tekort op het gebied van exploitatie. De exploitatie van sommige schoolgebouwen overschrijdt de velo-vergoeding met meer dan 50%. Door dit inzichtelijk te maken en mee te laten wegen in de prioritering krijgen de meest energie-slurpende gebouwen een hogere prioriteit.

Locatie: planologische ontwikkelingen, ligging en bereikbaarheid

De maatschappelijke rol van een school in de wijk of omgeving is van belang. De plek die een school heeft in een wijk bepaalt mede het succes van de school. De uitstraling van het gebouw wordt daarom meegenomen in de beoordeling.
Ook kunnen planologische ontwikkelingen een rol spelen bij de toekomst-mogelijkheden van een locatie. Locatieaspecten, zoals bereikbaarheid, verkeer, parkeren, speelterrein en verbinding met de wijk, maar ook de planologische ontwikkelingen spelen daarom een rol in de scenariovorming (huisvestingsoplossing).

Bijlage 4: Prognose vergelijking

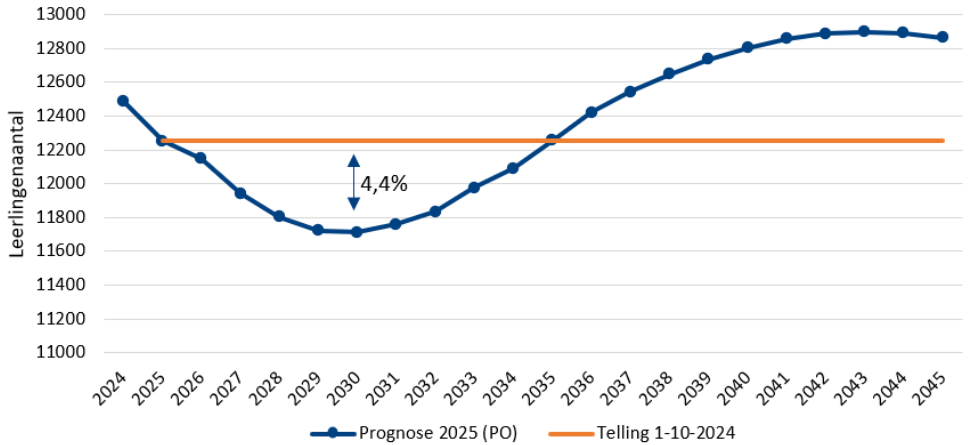
De prognose wordt jaarlijks geactualiseerd door de gemeente en is vastgesteld in overleg met de schoolbesturen. De prognose houdt rekening met de demografische ontwikkeling en woningbouwprogramma binnen de gemeente. In onderstaand figuur is de vergelijking gemaakt voor het PO/SBO/SO met het vorige IHP. Hieruit kunnen we opmaken dat de te verwachte leerlingendaling gelijk blijft echter in tijd doorschuift.

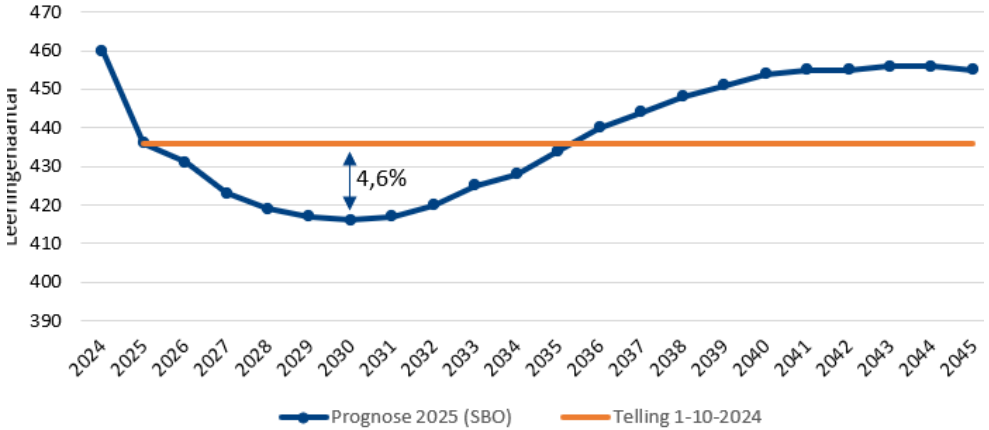
Figuur B4.1: Vergelijking leerlingenprognose PO (IHP 2020 en leerlingenprognose 2025)

Primair onderwijs en Speciaal basisonderwijs

Figuur 4.1 toont de leerlingenprognose voor het PO in de gemeente Enschede. Uit de prognose blijkt dat het aantal leerlingen in het PO en SBO zal afnemen tot 2030 met ca. 4,5%. Na deze periode is een groei zichtbaar, gevolgd door een stabilisatie van de leerlingenpopulatie op de lange termijn. Het SBO volgt een vergelijkbare trend als het PO en is sterk afhankelijk van de onderwijskundige visie.

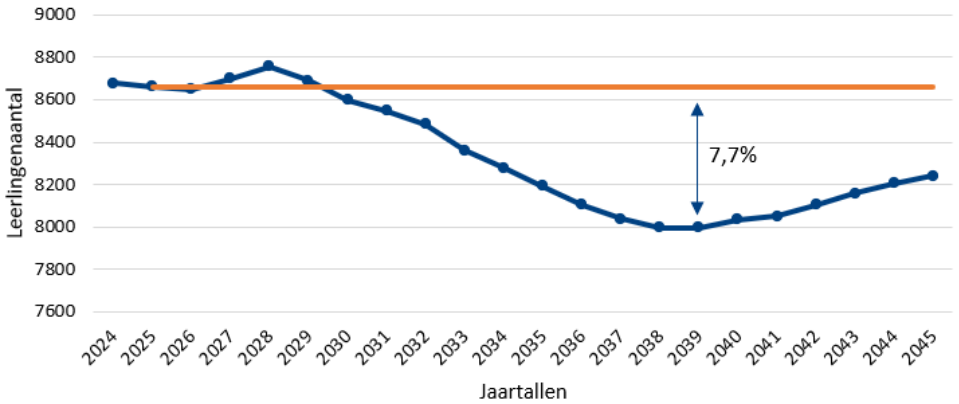
Figuur B4.2: Leerlingenprognose PO 2025

Figuur B4.3: Leerlingenprognose SBO 2025

Voortgezet onderwijs

De leerlingenprognose van het VO (figuur 4.4) laat zien dat het aantal leerlingen stabiel blijft tot 2028. Daarna is een daling zichtbaar met ca. 8%, gevolgd door een lichte toename op de lange termijn vanaf 2039. Kijkend naar de prognose van het PO zal ook hier een stabilisatie op de lange termijn zichtbaar zijn.

Figuur B4.4: Leerlingenprognose VO 2025

Bijlage 5: Kwaliteitskader IHP Enschede

Basiskwaliteit op basis van het (landelijk) Programma van Eisen Frisse Scholen, incl. aanvullende eisen

Energie	**Basiskwaliteit**	**Verklaring keuze**
Energieprestatie	Klasse B met ENG	Vanuit klimaatdoelstelling / CO2; Energieprestatie: BENG 2=0 en BENG 3=100%.
Lucht		
Luchtverversering	Klasse A	**Aanvullende eis PO**: Klasse A i.p.v. B; hier worden hogere eisen aangesteld als onderdeel van het installatieconcept, met aandacht voor het gebruik en de beheerskosten.
Spuiventilatie	Klasse C	Zorgen voor ontwerpvrijheid, met uitleg vanuit ontwerpteam waarom klasse B niet mogelijk is. Afwijkingen per ruimte is mogelijk.
Ruimtevolume	Klasse B	
Kwaliteit van de toevoerlucht	Klasse B	Extra aandacht voor afvalstoffen en virussen
Fijnstof	Klasse B	Let op bij locatiekeuze nieuwbouw, anders aanvullende locatie specifieke kosten.
Emissies van materialen	Klasse B=A	Vanuit gezondheid bewust gekozen voor een hogere klasse.
Emissies van apparatuur	Klasse A	Indien er sprake is van schadelijke uitstoot van de apparatuur
Schoonmaakbaarheid	Klasse C=B=A	zie ook rapport 'Naar een schone school' van VSR&OSB
Tabaksrook	Klasse C=B=A	
Toiletten	Klasse C	bij PO kan aandacht voor jongste kinderen wenselijk zijn
Legionella	Klasse C=B=A	
Temperatuur		
Operatieve temperatuur winter	Klasse B	
Operatieve temperatuur zomer	Klasse A	**Aanvullende eis PO**: Klasse A i.p.v. B; hier worden hogere eisen aangesteld als onderdeel van het installatieconcept, met aandacht voor het gebruik en de beheerskosten.
Individuele beïnvloeding	Klasse C=B	
Ventilatieve koeling	Bouwbesluit	
Tocht	Klasse C	
Lokaal thermisch discomfort	Klasse C	
Licht		
Kunstlicht	Klasse B + 400 lux	schakeling obv aanwezigheid & daglichtregeling
Daglicht	Klasse C	
Helderheidswering	Klasse B	
Individuele beïnvloeding	Klasse C	
Geluid		
Geluidswering van de gevel	Klasse C=B	bij grenzend aan spoor of hoofdontsluitingsweg uitgaan van Klasse A.
Installatiegeluid	Klasse C	
Ruimteakoestiek	Klasse C met 0,8s	0,8s voor een niet ingericht lokaal
Luchtgeluidisolatie	Klasse C=B	bij lokalen onderling geldt eis Klasse A
Contactgeluidisolatie	Klasse C=B	
Kwaliteitsborging		
Energie	Klasse C	
Lucht	Klasse C=B	
Temperatuur	Klasse C=B	
Licht	Klasse C=B=A	
Geluid	Klasse C=B=A	
Aanvullende eisen op het Programma van Eisen Frisse Scholen		
1. Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl, voorheen Bouwbesluit 2021), waaraan minimaal voldaan moet worden (wettelijk).		
2. Gevelbeeld niveau welstand: esthetica is geen eis in het Bbl. Om te voldoen aan de gemiddelde welstandseisen is deze toeslag noodzakelijk.		
3. Toekomstbestendig en flexibel: herindeelbaar gebouw (geen dragende wanden) en benutten van de verkeersruimten (ventilatie door het hele gebouw)		

Bijlage 6: Kostenkengetal per onderwijssector

Kengetal basiskwaliteit (nieuwbouw) met onderscheid naar sector PO/(V)SO en VO

Sector PO/(V)SO, exclusief toeslag aanvullende eisen

NIEUWBOUW KOSTENCONFIGURATOR PRIMAIR ONDERWIJS

Kosten in stichtingskosten incl. BTW / m² BVO

Prijspeil 1 januari 2025, regio 's-Hertogenbosch

Projectnaam: IHP Enschede kwaliteitskader 2025

UITGANGSPUNTEN	100	200	300	400
Aantal leerlingen:	100	200	300	400
Aantal leerlingen indien SBO:	62	130	199	267
Uitgangspunt bouwlagen:	1	1	2	2
Norm brutovloeroppervlak (BVO) [m²]:	703	1.206	1.709	2.212

RESUMÉ	<-- invoervelden	100	200	300	400
Kosten vaste kosten, basis		€ 3.312	€ 3.125	€ 2.835	€ 2.786
Kosten vaste kosten, overig		€ 283	€ 269	€ 276	€ 270
Kosten Frisse Scholen		€ 440	€ 425	€ 382	€ 375
Kosten exploitatiegericht bouwen		€ -	€ -	€ -	€ -
Kosten duurzaam bouwen		€ -	€ -	€ -	€ -
Kosten verhogen kwaliteitsniveau		€ -	€ -	€ -	€ -
Subtotaal:		€ 4.035	€ 3.819	€ 3.493	€ 3.431
Marktwerking en/of regiotoeslag (t.o.v. regio 's-Hertogenbosch)[1]	0%	€ -	€ -	€ -	€ -
TOTAALKOSTEN:		**€ 4.035**	**€ 3.819**	**€ 3.493**	**€ 3.431**

Let op: dit is prijspeil 1 januari en zonder reserveringen voor prijsstijgingen

INVULVELDEN (in grijs)					
Vaste kosten, basis		100	200	300	400
Kosten onderwijsgebouw conform wettelijk minimum[2]		€ 3.312	€ 3.125	€ 2.835	€ 2.786
Marsh eisen	n	€ -	€ -	€ -	€ -
Aanvullende kosten ENG school (BENG-2 = 0)[3]	n	€ -	€ -	€ -	€ -
Kwaliteitskader Huisvesting[4] van toepassing (excl. additionele zaken)	n	€ -	€ -	€ -	€ -
Kosten vaste kosten, basis		€ 3.312	€ 3.125	€ 2.835	€ 2.786
Vaste kosten, overig		100	200	300	400
Herindeelbaar gebouw (beperking dragende binnenwanden)		€ 125	€ 125	€ 125	€ 125
Werkplekken in verkeersruimtes		€ 50	€ 48	€ 48	€ 48
Gevelbeeld niveau welstand		€ 108	€ 96	€ 103	€ 97
Toeslag ambitieniveau (bovenop niveau welstand)	n	€ -	€ -	€ -	€ -
Kosten vaste kosten, overig		€ 283	€ 269	€ 276	€ 270
Ga verder met onderstaande invulvelden voor het toevoegen van aanvullende wensen/eisen					
Programma van Eisen Frisse Scholen[5]	A/B/C	100	200	300	400
Standaard Kwaliteitsadvies Frisse Scholen HEVO[6] van toepassing (incl. ENG)	j	€ 440	€ 425	€ 382	€ 375
Energie		€ -	€ -	€ -	€ -
Lucht		€ -	€ -	€ -	€ -
Temperatuur		€ -	€ -	€ -	€ -
Licht		€ -	€ -	€ -	€ -
Geluid		€ -	€ -	€ -	€ -
Kwaliteitsborging		€ -	€ -	€ -	€ -
Kosten Frisse Scholen		€ 440	€ 425	€ 382	€ 375
Exploitatiegericht bouwen	j/n	100	200	300	400
Toepassing aluminium kozijnen (i.p.v. hout)	n	€ -	€ -	€ -	€ -
Onderhoudsarme vloerafwerking (vinyl i.p.v. marmoleum)	n	€ -	€ -	€ -	€ -
Onderhoudsarme wandafwerking (scanbehang met coating i.p.v. spuitwerk)	n	€ -	€ -	€ -	€ -
Kosten exploitatiegericht bouwen		€ -	€ -	€ -	€ -
Duurzaam bouwen	j/n	100	200	300	400
Toeslag circulair bouwen: 0 = n.v.t., 1 = laag (o.a. groen beton), 2 = midden (o.a. deels hout), 3 = hoog (o.a. volledig hout)	0	€ -	€ -	€ -	€ -
Toeslag waterretentie: 0 = n.v.t., 1 = laag (wadi), 2 = midden (onder bestrating), 3 = hoog (retentiedak)	0	€ -	€ -	€ -	€ -
Toeslag ecologie/natuurinclusiviteit: 0 = n.v.t., 1 = laag (nestelvoorzieningen en ecologische beplanting), 2 = midden (1 + groen dak), 3 = hoog (1 + 2 + groene gevel)	0	€ -	€ -	€ -	€ -
Kosten duurzaam bouwen		€ -	€ -	€ -	€ -
Verhogen kwaliteitsniveau	j/n	100	200	300	400
Vergroten zichtlijnen binnen (meer transparantie binnenwanden/-openingen, van 12% naar 18%)	n	€ -	€ -	€ -	€ -
Verplaatsbare paneelwanden (50 m² in totaal)	n	€ -	€ -	€ -	€ -
Kosten verhogen kwaliteitsniveau		€ -	€ -	€ -	€ -

[1]: Voor prijsstijgingen zie http://bdb.nl/Indexcijfers/Kostenontwikkelingen/default.aspx.
[2]: Betreft de kosten voor het wettelijk minimum bouwniveau, geldend op de peildatum.
[3]: ENG betekent EnergieNeutraal Gebouw. Gebaseerd op NTA 8800.
[4]: Kwaliteitskader Huisvesting PO werkversie 2021, zoals uitgegeven door Stichting Ruimte voor Onderwijs en Kinderopvang (Ruimte-OK).
[5]: Het Programma van Eisen Frisse Scholen versie mei 2021 is verwerkt.
[6]: Standaard kwaliteitsadvies HEVO, te vinden op onze website https://www.hevo.nl/diensten/naar-markt/onderwijs/nieuwbouw-kwaliteitsadvies-voor-scholen.

De HEVO-kostenconfigurator is door ons met zorg samengesteld om een indicatie van stichtingskosten weer te geven, doch voor de juistheid en volledigheid (van het gebruik) daarvan kan niet worden ingestaan. HEVO aanvaardt op geen enkele wijze aansprakelijkheid voor gebruikmaking van de (via de website van HEVO opgevraagde) HEVO-kostenconfigurator.
Voor nadere informatie over deze HEVO-kostenconfigurator, kunt u contact opnemen met Martijn van Gemert, martijn.gemert@hevo.nl of 06-10963715.

Sector VO, exclusief toeslag aanvullende eisen

NIEUWBOUW KOSTENCONFIGURATOR VOORTGEZET ONDERWIJS

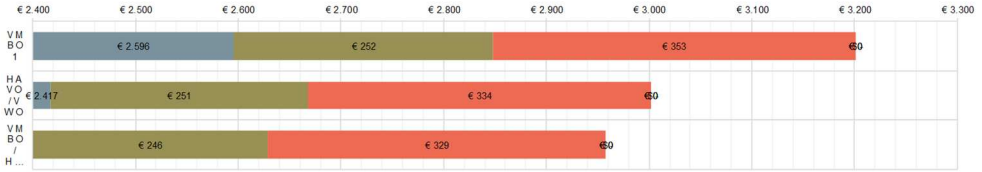
Kosten in stichtingskosten incl. BTW / m² BVO
Prijspeil 1 januari 2025, regio 's-Hertogenbosch

Projectnaam: ...

UITGANGSPUNTEN	vmbo[1]	havo/wo	vmbo/ havo/wo
Voortgezet Onderwijs:			
Uitgangspunt bouwlagen:	2	3	3
Uitgangspunt brutovloeroppervlak (BVO) [m²]:	5.000	8.000	13.000

RESUMÉ	<-- invoervelden	vmbo	havo/wo	vmbo/ havo/wo
Kosten vaste kosten, basis		€ 2.596	€ 2.417	€ 2.383
Kosten vaste kosten, overig		€ 252	€ 251	€ 246
Kosten Frisse Scholen		€ 353	€ 334	€ 329
Kosten exploitatiegericht bouwen		€ -	€ -	€ -
Kosten duurzaam bouwen		€ -	€ -	€ -
Kosten verhogen kwaliteitsniveau		€ -	€ -	€ -
Subtotaal:		€ 3.201	€ 3.002	€ 2.958
Prijsindicator, marktwerking en/of regiotoeslag (t.o.v. regio 's-Hertogenbosch)[2]	0%	€ -	€ -	€ -
TOTAALKOSTEN:		**€ 3.201**	**€ 3.002**	**€ 2.958**

Let op: dit is prijspeil 1 januari en zonder reserveringen voor prijsstijgingen

INVULVELDEN (in grijs)

Vaste kosten, basis		vmbo	havo/wo	vmbo/ havo/wo
Kosten onderwijsgebouw conform wettelijk minimum[3]		€ 2.596	€ 2.417	€ 2.383
Marsh eisen	n	€ -	€ -	€ -
Aanvullende kosten ENG school (BENG-2 = 0)[4]	n	€ -	€ -	€ -
Kwaliteitskader Huisvesting[5] van toepassing (excl. additionele zaken)	n	€ -	€ -	€ -
Kosten vaste kosten, basis		€ 2.596	€ 2.417	€ 2.383

Vaste kosten, overig		vmbo	havo/wo	vmbo/ havo/wo
Herindeelbaar gebouw (beperking dragende binnenwanden)		€ 123	€ 123	€ 123
Werkplekken in verkeersruimtes		€ 47	€ 47	€ 46
Gevelbeeld niveau welstand		€ 82	€ 81	€ 77
Toeslag ambitieniveau (bovenop niveau welstand)	n	€ -	€ -	€ -
Kosten vaste kosten, overig		€ 252	€ 251	€ 246

Ga verder met onderstaande invulvelden voor het toevoegen van aanvullende wensen/eisen

Programma van Eisen Frisse Scholen[6]	A/B/C	vmbo	havo/wo	vmbo/ havo/wo
Standaard Kwaliteitsadvies Frisse Scholen HEVO[7] van toepassing (incl. ENG)	j	€ 353	€ 334	€ 329
Energie		€ -	€ -	€ -
Lucht		€ -	€ -	€ -
Temperatuur		€ -	€ -	€ -
Licht		€ -	€ -	€ -
Geluid		€ -	€ -	€ -
Kwaliteitsborging		€ -	€ -	€ -
Kosten Frisse Scholen		€ 353	€ 334	€ 329

Exploitatiegericht bouwen	j/n	vmbo	havo/wo	vmbo/ havo/wo
Toepassing aluminium kozijnen (i.p.v. hout)	n	€ -	€ -	€ -
Onderhoudsarme vloerafwerking (i.p.v. marmoleum)	n	€ -	€ -	€ -
Onderhoudsarme wandafwerking (scanbehang met coating i.p.v. spuitwerk)	n	€ -	€ -	€ -
Kosten exploitatiegericht bouwen		€ -	€ -	€ -

Duurzaam bouwen	j/n	vmbo	havo/wo	vmbo/ havo/wo
Toeslag circulair bouwen: 0 = n.v.t., 1 = laag (o.a. groen beton), 2 = midden (o.a. deels hout), 3 = hoog (o.a. volledig hout)	0	€ -	€ -	€ -
Toeslag waterretentie: 0 = n.v.t., 1 = laag (wadi), 2 = midden (onder bestrating), 3 = hoog (retentiedak)	0	€ -	€ -	€ -
Toeslag ecologie/natuurinclusiviteit: 0 = n.v.t., 1 = laag (nestelvoorzieningen en beplanting), 2 = midden (1 + groen dak), 3 = hoog (1 + 2 + groene gevel)	0	€ -	€ -	€ -
Kosten duurzaam bouwen		€ -	€ -	€ -

Verhogen kwaliteitsniveau	j/n	vmbo	havo/wo	vmbo/ havo/wo
Vergroten zichtlijnen binnen (meer transparantie binnenwanden/-openingen, van 12% naar 18%)	n	€ -	€ -	€ -
Verplaatsbare paneelwanden (50 m² in totaal)	n	€ -	€ -	€ -
Kosten verhogen kwaliteitsniveau		€ -	€ -	€ -

[1]: Het type vmbo-onderwijs is zeer bepalend voor de doorrekening; in dit model is een gemiddeld uitgangspunt gehanteerd. Meerkosten voor bijvoorbeeld hefbrug of grotere hoogte zijn niet voorzien.
[2]: Voor prijsstijgingen zie http://bdb.nl/Indexcijfers/Kostenontwikkelingen/default.aspx.
[3]: Betreft de kosten voor het wettelijk minimum bouwniveau, geldend op de peildatum.
[4]: ENG betekent EnergieNeutraal Gebouw. Gebaseerd op NTA 8800.
[5]: Kwaliteitskader Huisvesting VO werkversie 2021, zoals uitgegeven door Stichting Ruimte voor Onderwijs en Kinderopvang (Ruimte-OK).
[6]: Het Programma van Eisen Frisse Scholen versie mei 2021 is verwerkt.
[7]: Standaard kwaliteitsadvies HEVO, te vinden op onze website https://www.hevo.nl/diensten/naar-markt/onderwijs/nieuwbouw-kwaliteitsadvies-voor-scholen.

De HEVO-kostenconfigurator is door ons met zorg samengesteld om een indicatie van stichtingskosten weer te geven, doch voor de juistheid en volledigheid (van het gebruik) daarvan kan niet worden ingestaan. HEVO aanvaardt op geen enkele wijze aansprakelijkheid voor gebruikmaking van de (via de website van HEVO opgevraagde) HEVO-kostenconfigurator.
Voor nadere informatie over deze HEVO-kostenconfigurator, kunt u contact opnemen met Martijn van Gemert, martijn.gemert@hevo.nl of 06-10963715.

Bijlage 7: Investeringsplanning opgaven IHP

Legenda

	min 200 m^2 vaste voet
	Gymlokaal VBE. Waar € 0 is ingevuld vindt renovatie plaats vanuit het Vastgoed bedrijf
	Project in uitvoering
	Project afgerond
school	Scholen onder de opheffingsnorm

Lopende projecten

Periode 2020 t/m 2025									€ 120
	Brinnr		Schoolnaam	Aantal m2 huidig pand	Locatiecod	Telling 01-10-2024	Ruimte behoefte 01-10-2024	Investering gemeente prijspeil 2025	Extra bijdrage gemeente € 120 per m2.
VO	17VN05	neven	Bonhoeffer van der Waalslaan 100-200-300	13976	7535CN35	1400	9058	23.360.616,00	
			Gymlokalen Vd Waalslaan (3x)					5.303.058,00	
			extra gymlokaal vd Waalslaan/Innova/Wooldrik					1.767.686,00	
PO	24PE	hoofd	De Noorderkroon	1437	7521JG138	93	668	2.581.133,15	
VO	00AH09A	neven	Innova incl. 1x gymlokaal					4.868.677,00	
PO	13OY	hoofd	Willem van Oranje	1186	7546EA34	108			
PO	19OF	hoofd	Jonge Helden	1259	7546EA38	123	1368	4.611.309,00	164.160,00
PO	17UH	hoofd	De Sterrenborgh	1142	7546EG5	232	1367	4.608.431,00	164.040,00
			Vervanging gymzaal Helmerhoek (2x)	1110	L4402			0,00	
			Totaal periode t/m 2025					**47.100.910,15**	**328.200,00**

Termijn 1

Periode 2026, 2027, 2028, 2029 en 2030						2025 VNG			
	Brinnr		Schoolnaam	Aantal m2 huidig pand	Locatiecod	Telling 01-10-2024	Ruimte behoefte 01-10-2024	Investering prijspeil 2025	Extra bijdrage gemeente € 120 per m2.
PO	19NP	hoofd	Paulus	1950	7521DX8	148	971	5.103.447,00	184.680,00
PO	13JX01	dislocatie	De Zevenster	957	7521GN3	113	568		
			Vervanging gymlokaal Schietbaanweg (1x)	467	L4112			1.767.686,00	
PO	10MI01	dislocatie	De Kiem	1114	7541BP9	169	1056	3.713.373,00	126.720,00
PO	17RE	hoofd	OBS Willem Wilmink	1035	7541XL44	82	625	5.120.715,00	185.400,00
PO	17MT03	dislocatie	Prinseschool Daalweg	942	7541AN32	183	920		
			Vervanging gymlokaal JP Coenstraat (1x)	486	L4121			1.767.686,00	
PO	08VH	hoofd	De Bron	1408	7545GA416	175	1477	4.925.011,00	177.240,00
PO	08VH01	neven	De Fontein	1421	7531ZD7	79			
VO	17VS02	neven	Greijdanus	1953	7523PB4	182	2241	6.737.106,00	268.920,00
VO	00AH07	neven	College Zuid	11454	7541WG20	740	5384	17.341.718,00	0,00
	00AH07	neven	HSL IST			148	858		
			Gymlokalen Zuid (2x)					3.535.372,00	
VO	00AH11	neven	ISK Locatie Mekkelholtspad	1108		524	4176	11.953.590,00	
			Extra gymlokaal ivm ISK					1.767.686,00	
PO	19NH	hoofd	Bonifatius	1128	7523HC10	126	1432	4.795.501,00	171.840,00
PO	19NS	hoofd	Menkotoren	1493	7523GD15	114			
			Vervanging gymlokaal Zaanstraat (1x)	495	L4110			0,00	
PO	16XT	hoofd	Wereldwijs Noord	844	7532XJ170	64	1674	5.491.977,00	200.880,00
PO	17FF	hoofd	Wereldwijs Zuid	1269	7534CP70	95			
PO	26AJ	hoofd	De Esmarke	1799	7534JZ201	135			
PO	24EY	hoofd	Al Ummah/Tulp	1259	7512ZJ6	322	1887	6.104.991,00	226.440,00
			Vervanging gymlokaal Varviksweg (1x)	549	L4114			1.767.686,00	
PO	19NM01	neven	Marcellinus	751	7548CD30	90	2116	6.764.053,00	253.920,00
PO	19NC	hoofd	Molenbeek Boekelo	1137	7548AH1	243			
PO	19NC02	dislocatie	Molenbeek Usselo	663	7546RD10	48			
PO	17EV02	dislocatie	Het Zeggelt Meeuwenstraat	1290	7523XV4	271	1563	5.172.519,00	187.560,00
VO	OOAH00	hoofd	Kottenpark College	11254	7522GK30		11254	8.996.859,00	
			Gymlokalen Kottenpark (2x)					1.767.686,00	
						4051	**38202**	**104.594.662,00**	**1.983.600,00**

Termijn 2

Periode 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039 en 2040						2025 VNG		
	Brinnr		Schoolnaam	Aantal m2 huidig pand	Locatiecod	Telling 01-10-2024	Ruimte behoefte 01-10-2024	Investering prijspeil 2025
VO	17VN06	neven	Bonhoeffer College Bruggertstraat	7274	7545AX60	1203	8005	21.939.622,00
			Gymlokalen Bruggertstraat (2x)					3.535.372,00
VO	OOAH00	hoofd	Kottenpark College	11254	7522GK30	937	6492	8.996.859,00
			Gymlokalen Kottenpark (2x)					1.767.686,00
(V)SO	02GD	hoofd	OCR oud	3000	7522AH33	284	4423	14.105.216,00
SO	19LZ	hoofd	De Huifkar			122	1599	5.647.336,00
			Gymlokalen OCR (2x)					3.535.372,00
PO	19LU	hoofd	Regenboog	1461	7542GT60	153	1515	5.034.375,00
PO	17QA	hoofd	Het Stroink	1723	7542GT66	100		
			Vervanging gymlokaal Het Stroink (1x)	499	L4123			
SBO	15MK	hoofd	Dr. Ariensschool (SBO)	1360	7522EN320	205	1937	6.516.694,00
SO	17GW08	neven	Huizingschool (SO)	3386	7522AN15	132	1622	5.462.132,00
			Gymlokaal Huizingschool (1x)					1.767.686,00
			Vervanging gymlokaal Park de Kotten (1x)	356	L4111			1.767.686,00
PO	17EB	hoofd	Lonnekersschool	950	7524CK104	158	995	3.537.815,00
PO	06LX	hoofd	St.Liduinaschool	1417	7524CS8	178	1095	3.825.615,00
			Vervanging gymlokaal Scholten Reimer (1x)	456	L4119			1.767.686,00
SO	00ZN	hoofd	Het Relief	2174	7531HX390	174	1991	6.821.376,00
			Gymlokaal Relief					1.945.011,00
PO	19OB	hoofd	Bomans	1765	7542LX92	185	1146	3.972.393,00
PO	17SQ	hoofd	Het Vastert	1249	7542LR167	272	1568	5.186.909,00
PO	10MI	hoofd	Drakensteyn	1337	7542LR169	282	1624	5.348.077,00
			Vervanging gymzaal Vastert (2x)		L4403			
VO	OOAH19	neven	HSL Flores Dotterbloem	1108	7531TB75	112	1663	5.285.186,00
PO	11BT	hoofd	Prins Maurits	1663	7544CW1	100	725	2.760.755,00
PO	17EL	hoofd	De Broekheurne	1266	7544LR147	101	1210	4.156.585,00
PO	08UT	hoofd	Meckelenburg	1626	7544LR145	90		
			Vervanging gymlokaal De Posten (1x)	487	L4113			1.767.686,00
PO	19NM	hoofd	Paus Joannes	2830	7531XG155	198	1196	4.116.293,00
			Vervanging gymlokaal Floraparkstraat (1x)	487	L4105			1.767.686,00
PO	17EV	hoofd	Het Zeggelt - Dr. Benthemstraat	1428	7514CM14	272	1568	5.186.909,00
PO	17FW	hoofd	Park Stokhorst	1438	7531EC135	206	1236	4.231.413,00
			Vervanging gymlokaal Hoge Boekelerweg (1x)	464	L4108			1.767.686,00
PO	22NW	hoofd	Wielerbaan	1797	7546LC5	305	1734	5.664.657,00
VO	17VN05	neven	Bonhoeffer van der Waalslaan 400-500	13976	7535CN35		722	1.929.184,00
PO	13TB	hoofd	De Koning	1501	7545WP27	113	1675	5.494.855,00
PO	19MY	hoofd	St. Jan	1160	7545GH255	173		
			Vervanging gymlokaal Haaksbergerstraat (1x)	375	L4134			1.767.686,00
			Sloop gymlokaal Straatsburglaan of andersom?	500	L4133			
PO	16NV	hoofd	Prinseschool Staringstraat	1486	7514DE15	203	1221	4.188.243,00
			Vervanging gymlokaal Zeggeltlaan (1x)	312	L4118			1.767.686,00
PO	16UE	hoofd	De Spinner	1254	7545TP29	137	924	3.333.477,00
			Vervanging gymlokaal Spinnerstraat (1x)	519	L4128			0,00
PO	19MF	hoofd	Troubadour	1625	7534XC44a	169	1063	3.733.519,00
PO	31BK	hoofd	Ouverture	1445	7534CP68	148	962	3.442.841,00
PO	19NB	hoofd	Alfonsus	1690	7535BZ10	342	1920	6.199.965,00
			Vervanging gymlokaal Hogelandstraat (1x)	491	L4120			1.767.686,00
PO	26AH	hoofd	Schateiland	1198	7534JZ207	442	2423	7.647.599,00
			Vervanging gymzaal Esmarke (2x)	1265	L4401			3.535.372,00
VSO	23KF	hoofd	Neon (VSO)	1028	7522BD9	169	2432	7.899.122,00
			Gymlokaal Neon (1x)					1.945.011,00
PO	17MT	hoofd	Prinseschool Prinsestraat	2246	7513AL10	428	2353	7.446.139,00
			Vervanging gymlokaal Mina Kruseman (1x)	469	L4103			1.767.686,00
						8093	**59039**	**213.051.845,00**

Termijn 3

Periode 2041 t/m 2055						2025 VNG		
	Brinnr		Schoolnaam	Aantal m2 huidig pand	Locatiecod	Telling 01-10-2024	Ruimte behoefte 01-10-2024	Investering prijspeil 2025
PO	19NE01	dislocatie	IOK de Globe	1622	7514CM54	228	1451	4.850.183,00
VO	17VN01	neven	Bonhoeffer College Geessinkweg	5967	7544ND100	373	3183	9.363.846,00
			Gymlokaal Geessinkweg (1x)					1.767.686,00
PO	17MT04	dislocatie	Prinsesschool IST	1226	7513ZH30	82	412	1.859.941,00
PO	16ZD	hoofd	Europa	1337	7543ZJ75	119	1434	4.801.257,00
PO	16ZT	hoofd	De Zuidsprong	2168	7544XC78	114		
			Vervanging gymlokaal Het Riet (1x)	579	L2906			
VSO	17GW19	neven	Maatman College (VSO)	1433	7522AN17	126	1907	6.326.747,00
			Gymlokaal Maatman (1x)					1.767.686,00
VSO	00KM52	neven	Panta Rhei (VSO)	1453	7522AR58	95	1529	5.194.637,00
			Vervanging gymlokaal Savornin Lohman (1x)	439	L4136			
PO	17TK	hoofd	Het Wooldrik	1280	7535DK10	201	1211	4.159.463,00
SBO	19KG	hoofd	SBO Het Pontem Junior	2460	7544XN2	133	2038	6.833.667,00
SBO	19KG01	dislocatie	SBO Het Pontem College	1532	7545LR245	98		
			Vervanging gymlokaal Poolmansweg (1x)	375	L4109			
			Vervanging gymlokaal Leunenberg (1x)	486	L4122			1.767.686,00
PO	17OF	hoofd	La Res locatie Rozenstraat	1310	7514ZR98	334	1880	6.084.845,00
PO	17OF01	dislocatie	La Res locatie Noord	1297	7521DB30	67	337	1.681.505,00
PO	17OF02	dislocatie	La Res locatie Reudinkstraat	1369	7511ZG15	87	459	1.995.207,00
			Vervanging gymlokaal Tulpstraat (1x)	717	L4116			
VSO	19LZ02	dislocatie	Het Meerik (VSO)	1898	7523ES117	107	1679	5.897.976,00
			Gymlokaal Meerik (1x)					1.945.011,00
VO	17VN08	neven	Bonhoeffer College PrO	3859	7544GG75	213	2862	8.526.678,00
			Gymlokaal Praktijk (1x)					1.767.686,00
			Vlierstraat 85					
PO	19NV	hoofd	Triangel	2659	7545BV1	494	2703	8.453.439,00
			Gymlokaal samen met Stedelijke MAVO (1x)					1.767.686,00
PO	19LD		Gerardus	1826	7532AS155	270	1571	5.195.543,00
			Vervanging gymlokaal JC De Rijp (1x)	464	L4127			1.767.686,00
VO	17VN09	neven	Bonhoeffer Wethouder Beversstraat	7500	7543BK195	429	4737	15.199.870,00
VO	00AH17	neven	Het Stedelijk Alpha	7500	7541WL268	361	4340	13.508.181,00
			Wethouder Beversstraat 165 (ROC)					
VO	00AH08	neven	De Stedelijke MAVO	4713	7545BN49	289	2702	8.109.398,00
			Gymlokaal Stedelijke MAVO (1x)					1.767.686,00
VO	19NG00	hoofd	Vakschool Het Diekman	3300	7541PE32	200	2706	8.222.930,00
PO	17NS	hoofd	Het Palet	1570	7545BV9	231	1365	4.602.675,00
			Vervanging gymlokaal Gerard Terborhstraat (1x	570	L4100			1.767.686,00
BO	05VT	hoofd	ESV	1439	7523AL7	210	1256	4.288.973,00
			Vervanging gymlokaal Tichelweg					1.767.686,00
						4861	**41762**	**153.011.146,00**
				Totaal investering incl. gymlokal				**517.758.563,15**

Bijlage 8: Demarcatielijst

Concept versie, behorende bij modelverordening voorzieningen huisvesting onderwijs, naar aanleiding van het wetsvoorstel.

BVL code	Omschrijving kostensoorten	Investeringsbedrag	Stichtingskosten	Niet voor vergoeding in aanmerking komend
00.00	**Kosten voor terreinen (bouwrijpe levering)**			
00.10	Aankoop grond en aanwezige opstallen	x		
00.20	Overdracht kosten en belasting	x		
00.20	Kadastrale kosten	x		
00.30	Ontsluiting bouwterrein	x		
00.30	Infrastructurele voorzieningen	x		
00.40	Bouwrijp maken terreinen incl. volledige sloop opstallen	x		
00.60	Rentekosten grond	x		
00.90	Vergoedingen/schadeloosstellingen	x		
00.90	Overige kosten (bodemsanering etc.)	x		
10.00	**Bouwkosten**			
10.00	Sloopkosten (bij renovatie)	x		
10.10	Bouwkundige kosten		x	
10.11	Constructies (hoofddraagconstructie, incl funderingen)		x	
10.11	Constructies; hulpconstructies t.b.v. het gebouw en de gebouwinstallaties		x	
10.20	Werktuigkundige en sanitaire-installaties		x	
	losse blusmiddelen			x
10.30	*Electrotechnische en transport-installaties*			
	lift- en transportinstallaties		x	
	datanetwerken- passieve componenten		x	
	datanetwerken-actieve componenten			x
	Beveiligingsystemen gebouw		x	
	Toegangscontrolesystemen (digitaal en fysiek)			x
	CCTV systemen			x
	Sfeerverlichting algemeen			x
10.40	*Vaste inrichting*			
	bewegwijzering (incl. ruimtebenaming/pictogrammen)		x	
	gevelopschrift		x	
	brievenbus		x	
	balie in receptieruimte		x	
	(toneel)podium in overblijfruimte/aula			x
	Keuken/pantry:			
	pantryblok personeelsruimte incl. spatscherm		x	
	Pantryblok onderbouw incl. spatscherm		x	
	Pantryblok midden- en bovenbouw incl. spatscherm			x
	Vaste inrichting keukenblok centrale keuken incl. spatscherm			x
	Pantryblok ten behoeve van Zorg & Welzijn e.d. incl. spatscherm			x
	Activiteitenplein/aula:			
	Electrotechnische voorzieningen/aansluitingen en lege goten tbv toneelverlichting en aansturing geluid/verlichting		x	
	Verduistering centrale hal			x
	garderobehaken incl. eventuele kasten		x	
	garderobehaken		x	
	garderobekluisjes			x
	Sanitair:			
	sanitair (toiletpot, urinoir, wastafel, douche, uitstortgootsteen, wastrog)		x	
	spiegel toiletvoorruimte		x	
	zeepdispenser			x
	(rol)handdoekhouders			x
	Speellokaal			
	Constructieve en bouwkundige voorzieningen in vloer, wand of plafond tbv sportinventaris		x	
	Sportinventaris aan wand (klimrek met horizontaalstelling, etc.)			x
	Sportzaal/gymzaal:			
	zitbanken en kledinghaken in kleedruimten gymzaal/sporthal/sportzaal		x	
	Constructieve en bouwkundige voorzieningen in vloer, wand of plafond tbv sportinventaris		x	
	Electrotechnische voorzieningen in vloer,wand of plafond tbv sportinventaris		x	
	Beweegbare hulpconstructies aan wand of plafond tbv sportinventaris			x
	Sportinventaris aan plafond (klimtouwinstallatie, ringen stellen, basketbalborden, etc.)			x
	Sportinventaris aan wand (klimrek met horizontaalstelling, scheidingsnetten via rails verstelbaar, boulderwand met grepen op de muur, basketbalwestrijdinstallaties, ringhaakstok met opberging, schuifprofiel compleet met bevestigingspunten en spansysteem, etc.)			x
	Vloerbevestigingspunt voor afspannen materialen aan de vloer			x
	Vloerpot systeem met deksel tbv sportinventaris			x
	Electronisch scorebord			x
10.50	*Terreininfrastructuur:*			
	Bestratingen		x	
	Groenvoorziening		x	
	Terreinriolering/ kolken/ goten		x	
	Terreinverlichting		x	
	Laadpalen elektrische auto			x
	Laadpalen elektrische auto - E voorziening		x	
	Terreininrichting zoals:			
	Hekwerken en (draai)poorten		x	
	Zandbak		x	
	Zitbanken			x
	Zitbanken		x	
	Afvalbakken			x
	Afvalbakken		x	
	Fietsenstallingen leerlingen		x	
	Overdekte fietsenstalling docenten		x	
	E laadpunten fietsenstalling docenten - E voorziening		x	
	Buitenbergingen, etc		x	
20.00	**Bijkomende kosten**			
20.10	Voorbereidingskosten bestemmingsplanprocedure, waaronder onderzoeken, opstellen bestemmingsplan en kosten informatiebijeenkomsten	x		
20.10	Legeskosten bestemmingsplanprocedure en planschadekosten	x		
20.10	Legeskosten bouwvergunning		x	
20.10	Legeskosten sloopvergunning	x		
20.10	Legeskosten overige vergunningen	x		
20.10	gebruiksvergunning			x
20.12	Lozingskosten		x	
20.20	Grondmechanisch bodemonderzoek		x	
20.21	Milieuonderzoek bodemgesteldheid		x	
20.22	Archeologisch onderzoek	x		
20.23	Flora en Fauna onderzoek	x		
20.24	Watertoets	x		
20.25	Onderzoek explosieven	x		
20.26	Asbestonderzoek	x		
20.27	Overige onderzoeken externe specialisten	x		
20.30	Verzekeringen (car-verzekering etc.)		x	
20.50	Aansluitkosten		x	
20.92	Toezicht uitvoering		x	
30.00	**Losse inrichting & technische inventaris (niet zijnde eerste inrichting 1)**			
30.10	meubilair / kasten			x
30.11	digiborden/white-borden			x
	mededelingenbord			x
	garderoberekken (verrijdbaar/verplaatsbaar)			x
	Verrijdbare kasten			x
	podiumelementen			x
	audiovisuele hulpmiddelen			x
	binnenlichtwering/lamellen			x
30.12	handmatig bediende verduisteringsgordijnen			x
	Sporttechnische inrichting:			x
	Badminton net systemen compleet			x
	Volleybal net systemen compleet			x
	Handbal/ voetbal/ Hockey doelen compleet			x
	Basketbal wand en/of plafondinstallatie compleet			x
	Overige losse inrichting			x
30.20	Procesgebonden inventaris/ installaties			x
40.00	**Bouwvoorbereidingskosten**			
40.01	Haalbaarheidstudie(s)	x		
40.10	Architect		x	
40.20	Adviseur W- en E-installaties		x	
40.40	Constructeur		x	
40.50	Binnenhuisarchitect			x
40.60	Tuinarchitect		x	
40.70	Programma van eisen/vooronderzoek		x	
40.71	Projectmanagement		x	
40.72	Directievoering		x	
40.80	Kostenadviseur		x	
40.82	Overige advisering			x
40.90	Advisering bouwfysica, akoestiek brandveiligheid, duurzaamheid		x	
40.91	Adviseur veiligheid bouw		x	
40.92	Projectvisualisaties		x	
40.93	Overige advisering inrichting gebouw of facilitair management			x
40.94	Laboratoriumonderzoek	x	x	
70.00	**Startkosten**			
70.10	Ontruiming bestaand gebouw (leeg opleveren voor sloop of renovatie)			x
70.20	Verhuiskosten	x		
70.30	Tijdelijke huisvesting	x		
70.40	Interne kosten onderwijsinstellingen/ opdrachtgever			x
70.90	Schoonmaakkosten (bij oplevering)		x	

1)	Indien de losse inrichting kwalificeert als "eerste inrichting" dan wordt deze normatief bekostigd binnen het investeringsbedrag
	Van toepassing op PO, SBO en SO
	Van toepassing op VO en VSO